

I Z V J E Š T A J
o stanju u sektoru osiguranja Republike Srpske
za period od 01.01.2011. do 31.12.2011. godine

Broj: UO-10/12
Datum: 05. jun 2012. godine

*Banja Luka,
jun 2012. godine*

S A D R Ž A J

UVODNA RIJEČ	3
1. STRUKTURA SEKTORA	5
1.1. Društva za osiguranje	5
1.1.1. Struktura vlasništva	5
1.1.2. Ljudski resursi	6
1.2. Posrednici u osiguranju	7
1.3. Zaštitni fond Republike Srpske	7
1.4. Ovlašćeni aktuari	8
1.5. Ombudsman u osiguranju	8
2. TRŽIŠTE OSIGURANJA	9
2.1. Pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja	9
2.2. Struktura portfelja	12
2.3. Tržišna struktura i koncentracija	15
3. BILANSNA STRUKTURA	16
3.1. Bilans stanja	16
3.2. Bilans uspjeha	20
4. FINANSIJSKI I TEHNIČKI POKAZATELJI STANJA U SEKTORU	23
4.1. Ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala	23
4.2. Obračun i pokrivenost tehničkih rezervi propisanim oblicima aktive	24
4.2.1. Ukupno obračunate tehničke rezerve	24
4.2.2. Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi društava za neživotno osiguranje	25
4.2.3. Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi društava za životno osiguranje	27
4.3. Komparativni pregled odnosa ključnih pokazatelja	28
4.4. Pokazatelji šteta	29
4.4.1. Isplaćeni odštetni zahtjevi	29
4.4.2. Efikasnost u rješavanju odštetnih zahtjeva	30
4.5. Tehnički rezultat	31
4.6. Racio šteta, racio troškova i kombinovani racio	32
4.7. Pokazatelji rentabilnost imovine i rentabilnosti vlastitih sredstava	32
4.8. Ostali pokazatelji poslovanja	33

UVODNA RIJEČ

Izvještaj o stanju sektora osiguranja u Republici Srpskoj za 2011. godinu, pripremljen je u skladu sa članom 9. Zakona o društvima za osiguranje, a na osnovu analize godišnjih finansijskih izvještaja, aktuarskih izvještaja, izvještaja nezavisnih revizora kao i drugih izvještaja, koje društva za osiguranje, u skladu sa propisim, dostavljaju Agenciji za osiguranje Republike Srpske (u daljem tekstu: Agencija).

I pored produženog djelovanja ekonomske krize na privredni sistem RS u 2011. godini, sektor osiguranja je sačuvao stabilnost. Tržište osiguranja u RS je nerazvijeno u odnosu na evropske standarde i pokazatelje, ali je evidentno kontinuirano poboljšanje osnovnih parametara. Najvažnije karakteristike sektora u protekloj godini mogu se rezimirati u slijedećem:

- uspostavljen je adekvatan regulatorni i nadzorni okvir,
- po vrijednost aktive, sektor osiguranja zauzima treće mjesto, poslije banaka i investicionih fondova,
- tržište obuhvata široku strukturu učesnika (društva za osiguranje, različiti oblici posrednika, zaštitni fond, Ombudsman u osiguranju, ovlašćeni aktuari),
- nastavljen je, mada usporenijim tempom, rast obračunate premije
- životno osiguranje bilježi stalni nadprosječni rast,
- kontinuirano se poboljšava struktura premije u korist neobaveznih vrsta osiguranja,
- ostvaren je pozitivan finansijski rezultat na nivou sektora,
- povećana je vrijednost aktive,
- tehničke rezerve rastu brže od premije, a poboljšana je i struktura ulaganja za njihovo pokriće,
- obezbijeđeni su zahtjevi adekvatnosti kapitala na nivou sektora,
- obezbijeđena je propisana pokrivenost 50% minimalnog garantnog fonda kod svih društava za osiguranje,
- uspostavljena je interna revizija u društvima za osiguranje i drugi oblici interne kontrole,
- povećan je broj zaposlenih,
- razvijeni su novi načini komunikacije i zaštite prava i interesa osiguranika i korisnika osiguranja.

U 2011. godini preduzete su brojne i raznovrsne nadzorne mjere (što je prezentirano u Izvještaju o radu Agencije za 2011. godinu), sa ciljem da se poslovanje društava za osiguranje uskladi sa propisanim zahtjevima kapitalne adekvatnosti, solventnosti i likvidnosti. Još uvijek pojedina društva za osiguranje nisu obezbijedila punu usklađenost sa svim regulatornim zahtjevima, što će usloviti intenzivniji nadzor u 2012. godini.

Uređenje tržišta obaveznog osiguranja od autoodgovornosti je kontinuirani zadatak Agencije, ali zahtjeva uključivanje i drugih institucija (MUP, Poreska uprava). Premija osiguranja od autoodgovornosti u RS dostigla je nivo od 89 miliona KM i predstavlja oko 67% od ukupno obračunate premije. Štete isplaćene po osnovu ovo vrste osiguranja kontinuirano rastu i u poslednje dvije godine iznose u prosjeku oko 27 miliona KM. Zbog toga su teškoće i propusti u primjeni premijskog sistema osiguranja od autoodgovornosti od posebnog značaja za stabilno funkcionisanje cijelog sektora osiguranja u RS. Problemi sa kojima se suočava tržište obaveznog osiguranja od autoodgovornosti u RS, karakteristični su i za većinu tranzicijskih

zemalja, posebno onih gdje je u strukturi portfelja značajno zastupljena ova vrsta osiguranja, što se može vidjeti iz izvještaja nadzornih organa tih zemalja.

Identifikovani problemi u postojećem premijskom sistemu osiguranja od autoodgovornosti u RS, dostignuti stepen razvijenosti tržišta osiguranja i obaveze usklađivanje sa direktivama EU, preuzete u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, ukazuju na potrebu da se razmotri mogućnost liberalizacije cijena u osiguranju od autoodgovornosti.

Uspostavljanje jedinstvenog, otvorenog i konkurentnog tržišta, rezultiralo je da sve zemlje u EU prihvate sistem slobodnog formiranja cijena u obaveznom osiguranju od autoodgovornosti. Za tržište osiguranja u RS od posebnog značaja će biti puno usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa direktivom Motor Insurance Directive 2009/103/EC, prema kojoj su ujednačena pravila u oblasti osiguranja od autoodgovornosti u cijeloj EU. Evidentan je pozitivan uticaj i na druge zemlje, koje nisu članice, ali su u svoja zakonodavstva ugradile značajan dio odredbi (BiH, Srbija, Makedonija, Albanija).

Deregulacija odnosno liberalizacija tarifa (cijena) osiguranja od autoodgovornosti predstavlja prirodan slijed u razvoju tržišta osiguranja i definitivno je jedan od ključnih izazova za tržište osiguranja u RS. Međutim, za efikasanu i uspješnu tranziciju sa regulisanih na slobodno formirane tarife, neophodno je ispuniti određene preduslove. U suprotnom, imajući u vidu nedovoljnu razvijenost domaćeg tržišta osiguranja, ograničene finansijske, organizacione i stručne kapacitete pojedinih društava za osiguranje, te nisku finansijsku svijest i edukovanost učesnika na tržištu osiguranja, postoji opasnost da ovaj proces dovede u pitanje opstanak jednog dijela društava za osiguranje, uključujući i društva sa većim tržišnim učešćem, narušavajući time ukupnu stabilnost i povjerenje u sektor osiguranja. Zajednički je interes svih učesnika na tržištu, regulatora i Vlade RS da se održi stabilnost domaćeg tržišta osiguranja, a da se istovremeno ne sprečava fer konkurenca, koja će obezbijediti efikasno pokriće i alokaciju rizika i resursa. U tom smislu Agencija je Ministarstvu finansija RS dostavila sveobuhvatnu Informaciju o uslovima i mogućnostima deregulacije cijena u obaveznom osiguranju od odgovornosti za motorna vozila u RS.

Zaštita potrošača (osiguranika i drugih lica korisnika osiguranja) je segment kome se na tržištu osiguranja u RS posvećuje sve više pažnje. Jedna od bitnih prepostavki za dalji intenzivniji razvoj tržišta osiguranja je podizanje nivoa nacionalne finansijske pismenosti, a u okviru toga i kulture osiguranja. U dugoročnom je opštem ekonomskom i socijalnom interesu da se sve strukture stanovništva upoznaju sa različitim oblicima ulaganja i štednje, o koristima i rizicima koji su povezani sa različitim vrstama osiguranja, posebno životnog i dobrovoljnog penzijskog, kao alternativnim i dopunskim oblicima obezbjeđenja dodatnih prihoda u starosti.

Direktor,
Božana Šljivar

1. STRUKTURA SEKTORA

1.1. Društva za osiguranje

Na tržištu osiguranja Republike Srpske u 2011. godini poslovalo je 11 društava za osiguranje, koja su prema djelatnosti osiguranja, sjedištu i većinskom vlasništvu nad osnovnim kapitalom, predstavljena u narednoj tabeli:

Tabela broj 1: Društva za osiguranje

R.br.	NAZIV DRUŠTVA	SJEDIŠTE	VEĆINSKO VLASNIŠTVO
NEŽIVOTNO OSIGURANJE			
1.	Bobar osiguranje A.D.	Bijeljina	domaće
2.	D.D. Brčko gas osiguranje	Brčko	domaće
3.	Drina osiguranje A.D.	Milići	domaće
4.	Krajina osiguranje A.D.	Banja Luka	domaće
5.	Mikrofin osiguranje A.D.	Banja Luka	domaće
6.	Nešković osiguranje A.D.	Bijeljina	domaće
7.	Osiguranje Aura A.D.	Banja Luka	domaće
8.	Triglav osiguranje A.D.	Banja Luka	strano
ŽIVOTNO I NEŽIVOTNO OSIGURANJE (KOMPOZITNA DRUŠTVA)			
9.	Jahorina osiguranje A.D.	Pale	strano
10.	Dunav osiguranje A.D.	Banja Luka	strano
11.	Grawe osiguranje A.D.	Banja Luka	strano

Izvor: Centralni registar HOV

Od 11 društava za osiguranje, sa sjedištem u Republici Srpskoj, 8 je obavljalo djelatnost neživotnog osiguranja, a 3 društva su registrovana kao kompozitna.

U ovom izvještajnom periodu jednom društvu je izdata privremena dozvola za proširenje djelatnosti na poslove reosiguranja u vrstama: osiguranje imovine od požara i ostalih prirodnih sila i osiguranje od ostalih šteta na imovini.

Sa stanjem na dan 31.12.2011. godine na području RS posluje i 9 filijala društva za osiguranje iz FBiH, a 5 društva iz RS ima dozvolu za obavljanje poslova osiguranja putem filijale u FBiH, čime se obezbjeđuje funkcionisanje jedinstvenog ekonomskog prostora BiH u djelatnosti osiguranja.

1.1.1. Struktura vlasništva

Prema strukturi vlasništva nad osnovnim kapitalom, u 2011. godini 7 društava je bilo u većinskom domaćem vlasništvu, dok su 4 društva za osiguranje bila u većinskom inostranom vlasništvu. Udio stranog kapitala u ukupnom kapitalu svih društava za osiguranje je iznosio 38,74%. Na društva za osiguranje sa većinskim stranim kapitalom odnosi se 48% ukupne aktive i 46% obračunate premije cijelog sektora. Strani kapital je većinski u svim društvima koja obavljaju životno osiguranje i kompozitnim društvima, te jednim društvom registrovanim za poslove neživotnog osiguranja. Posmatrano po domicilnim državama većinskih inostranih vlasnika, dva društva su u većinskom vlasništvu pravnih i/ili fizičkih lica

iz Austrije, dok je po jedno društvo u većinskom vlasništvu lica iz Slovenije i Srbije. Inostrani kapital u sektoru osiguranja stimuliše konkurenčiju i razvoj tržišta osiguranja, posebno u segmentu neobaveznih osiguranja, promocijom novih proizvoda, te donosi nove standarde u upravljanju i funkcionalisanju društava za osiguranje.

Državno vlasništvo nad osnovnim kapitalom, prema Izvještaju Centralnog registra hartija od vrijednosti-knjizi akcionara, postoji u Krajina osiguranju a.d., i to u procentu od 70,45% (obične akcije) i Osiguranju Aura a.d. Banja Luka (prioritetne akcije) u procentu od 49,95%. U ostalim društвima nema državnog vlasništva u strukturi kapitala, ali u Jahorina osiguranju a.d. je evidentirana državna imovina (građevinski objekti) koju ovo društvo koristi, a što je knjiženo u vanbilansnoj evidenciji društva.

Tabela broj 2: Vlasnička struktura u društвima za osiguranje

Vlasništvo	Broj društava za osiguranje	Učešće u ukupnom kapitalu	Učešće u ukupnoj aktivi	Učešće u bruto fakturisanoj premiji
Većinsko domaće privatno vlasništvo	6	53,56%	45,07%	48,54%
Većinsko domaće državno vlasništvo	1	7,70%	6,25%	4,77%
Većinsko strano vlasništvo	4	38,74%	48,68%	46,69%
Ukupno	11	100%	100%	100%

Izvor: Izvještaji društava i Centralni registar HOV

1.1.2. Ljudski resursi

Na dan 31.12.2011. godine u društвima za osiguranje sa sjediшtem u Republici Srpskoj bilo je zaposleno 1.211 radnika. Broj i kvalifikaciona struktura zaposlenih za period od 2009. do 2011. godine predstavljeni su u narednoj tabeli

Tabela broj 3: Broj i kvalifikaciona struktura zaposlenih u društвima za osiguranje

KVALIFIKACIJA	Stanje na dan 31.12.2009.		Stanje na dan 31.12.2010.		Stanje na dan 31.12.2011.		INDEKS 2011/10
	broj	%	broj	%	broj	%	
NK	3	0,32	4	0,34	5	0,41	125,00
PK	1	0,11	2	0,17	2	0,17	100,00
NS	6	0,65	7	0,59	3	0,25	42,86
KV	53	5,72	85	7,22	81	6,69	95,29
SSS	486	52,43	635	53,95	658	54,34	103,62
VKV	15	1,62	12	1,02	8	0,66	66,67
VŠS	103	11,11	102	8,67	99	8,18	97,06
VSS	242	26,11	307	26,08	336	27,75	109,45
MR	14	1,51	21	1,78	17	1,40	80,95
DR	4	0,43	2	0,17	2	0,17	100,00
UKUPNO	927	100,00	1.177	100	1.211	100,00	102,89

Izvor: Izvještaji društava

Od 2006. godine, u društвima za osiguranje stalno raste broj zaposlenih. Pored zaposlenih u društвima za osiguranje sa sjediшtem u RS, još 169 radnika je angažovano u filijalama

društava za osiguranje iz FBiH, koja su dobila dozvolu za obavljanje poslova osiguranja u Republici Srpskoj.

Zaposlene u sektoru osiguranja čine i posrednici u osiguranju, te ostali zaposleni u društvima za posredovanje i Zaštitnom fondu RS.

1.2. Posrednici u osiguranju

Zaključno sa 31.12.2011. godine u Registar posrednika u osiguranju kod Agencije upisano je: 129 zastupnika – fizička lica, od čega su 26 osnovali preduzetničke radnje, 6 društava za zastupanje i 5 filijala društava za zastupanje iz FBiH. U toku je registracija filijale jednog brokerskog društva iz FBiH. Na internet stranici Agencije (www.azors.rs.ba) dostupan je izvod iz registara posrednika u osiguranju.

Krajem 2011. godine Pošte Srpske su pokrenule postupak za dobijanje dozvole za posredovanje u osiguranju, a očekuje se da zahtjev podnesu i pojedine banke i mikrokreditna društva.

1.3. Zaštitni fond Republike Srpske

Zaštitni fond Republike Srpske je uspostavljen Zakonom o obaveznom osiguranju za motorna vozila i ostalim obaveznim osiguranjima od odgovornosti, kao posebno pravno lice. Nadležnost Zaštitnog fonda je da pokriva štete koje pretrpe žrtve saobraćajnih nezgoda, koje ne mogu biti nadoknađene sistemom obaveznog osiguranja od autoodgovornosti (ako je lice koje je odgovorno za nezgodu nepoznato i ako je nezgodu prouzrokovalo neosigirano vozilo), kao i štete kada je protiv društva za osiguranje iz RS pokrenut postupak posebne likvidacije zbog stečaja ili oduzimanja dozvole.

Sva društva za osiguranje, koja obavljaju osiguranje od autoodgovornosti su po Zakonu članovi Zaštitnog fonda i imaju obavezu uplate doprinosa Fondu, srazmjerno ostvarenoj premiji osiguranja od autoodgovornosti.

Ukupno ostvareni prihodi Zaštitnog fonda u 2011. godini su iznosili 1.819.930 KM i veći su za 4% u poređenju sa prethodnom godinom.

U narednoj tabeli se daje pregled rješavanja i isplate odštetnih zahtjeva u 2010. i 2011. godini, a koji se odnose na štete na licima ili imovini u saobraćajnim nezgodama, iz nadležnosti Zaštitnog fonda. Prosječna vrijednost isplaćenog odštetnog zahtjeva u 2011. godine iznosila je 2.780 KM.

Tabela broj 4: Odštetni zahtjevi prema Zaštitnom fondu

Odštetni zahtjevi	31.12.2010.	31.12.2011.	Indeks
1. Prijavljeni	469	406	86,57
2. Preneseni iz prethodnog perioda	174	172	98,85
3. Ukupan broj zahtjeva (1+2)	643	578	89,89
4. Odbijeni zahtjevi	138	88	63,77
5. Obrađeni zahtjevi bez odbijenih	333	410	123,12
6. Broj isplaćenih zahtjeva	329	318	96,66
7. Iznos isplaćenih zahtjeva KM	1.138.529	883.890	77,63

Izvor: Izvještaj Zaštitnog fonda

1.4. Ovlašćeni aktuari

U skladu sa međunarodnim standardima za funkcionisanje sektora osiguranja od posebne važnosti je obezbeđenje adekvatnog broja profesionalno sposobljenih aktuara. Na dan 31.12.2011. godine u Registar ovlašćenih aktuara kod Agencije bilo je upisano 18 lica. Na internet stranici Agencije (www.azors.rs.ba) dostupan je izvod iz Registra ovlašćenih aktuara.

Od 2009. godine sektor osiguranja u ovoj oblasti u potpunosti se oslanja na domaće kadrovske resurse. Osnovano je Udruženje aktuara Republike Srpske, koje je uspostavilo saradnju sa Međunarodnim udruženjem aktuara (IAA).

1.5. Ombudsman u osiguranju

Agencija se zaštitom potrošača bavila neposredno i preko Ombudsmana u osiguranju. U izvještajnom periodu Kancelarija Ombudsmana zaprimila je 93 predmeta, uglavnom prigovore, molbe i pritužbe osiguranika, korisnika naknada iz osiguranja, odnosno trećih oštećenih lica, pri čemu su dominirali prigovori na postupke u isplati naknade štete iz osnova autoodgovornosti. Detaljniji podaci o rezultatima postignutim u ovom segmentu dati su u Izveštaju o radu Agencije za 2011. godinu.

2. TRŽIŠTE OSIGURANJA

2.1. Pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja

Ukupno obračunata premija na tržištu osiguranja Republike Srpske u 2011. godini, koju su ostvarila društva sa sjedištem u Republici Srpskoj, iznosila je 131.337.488 KM. U odnosu na prethodnu godinu, obračunata premija u 2011. godini je veća za 8.729.416 KM ili za 7,12%.

U narednoj tabeli je dat komparativni pregled osnovnih relativnih pokazatelja vezanih za premiju, kojima se mjeri stepen razvijenosti tržišta osiguranja:

Tabela broj 5: Premija i makroekonomski pokazatelji (u USD)¹

Zemlja		Premija/broj stanovnika			Premija/BDP (%)			Životno/Ukupna premija		
		2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
BiH	Republika Srpska	60,93	59,43	62,29 ²	1,39	1,46	1,70	5,96	6,62	8,88 ³
	Federacija BiH	87,94	84,49	77,83 ⁴	2,15	2,23	2,26	17,56	18,16	18,45
Austrija		2.856,80	2.742,70	2.651,20	5,80	6,00	5,90	45,30	45,05	45,07
Bugarska		178,60	158,40	152,50	2,70	2,50	2,50	13,70	11,88	12,00
Grčka		593,90	581,50	537,90	1,90	2,00	2,00	51,70	52,00	52,07
Mađarska		501,40	398,40	399,70	3,10	3,10	3,00	53,10	50,90	53,44
Rumunija		165,00	136,20	122,80	1,80	1,80	1,70	19,80	18,39	19,54
Slovenija		1.483,90	1.420,00	1.352,70	5,40	6,00	5,90	31,80	30,36	31,33
Srbija		126,10	108,20	99,60	1,90	1,80	1,80	12,20	13,64	15,26
Turska		116,10	105,00	121,60	1,20	1,30	1,30	12,80	14,62	15,54
Hrvatska		430,70	401,50	379,20	3,20	2,90	2,80	26,30	26,45	26,58
Češka		804,40	722,80	752,70	3,50	3,90	4,00	40,60	42,33	46,67

Izvor: Statistika tržišta osiguranja u BiH, Republički zavod za statistiku RS, Federalni zavod za statistiku, SwissRe

Prezentovani podaci pokazuju da je domaći sektor osiguranja, mjereno osnovnim pokazateljima nerazvijen. Odnos premije i BDP je znatno niži u odnosu na razvijena tržišta. Međutim treba imati u vidu da među novim članicama EU, samo kod nekoliko njih (Češka, Mađarska i Slovenija), premija osiguranja prelazi 3% BDP. Domaće tržište osiguranje zaostaje i po parametru premija po stanovniku. Učešće premije životnog osiguranja u odnosu na ukupnu premiju, i pored višegodišnjeg dinamičnog rasta, još ne dostiže nivo prosjeka tranzicijskih zemalja EU, a daleko je ispod prosjeka svih članica EU (oko 60%).

Razloge zaostajanja treba tražiti, kako u opštim ekonomskim preduslovima (ekomska i monetarna stabilnost, dostignuti nivo životnog standarda), tako i u posebnim (nedostatak kulture osiguranja, nizak nivo finansijske pismenosti stanovništva). U narednom periodu treba razmotriti mogućnosti da se poreski podstakne životno osiguranje, te pripremiti dugoročnu strategiju opšte finansijske edukacije. U nastavku se daje pregled obračunate premije po društvima za osiguranje:

¹ U vrijeme izrade ovog izvještaja nije bila dostupna komparativna statistika za 2011. godinu.

² Premija za obračun prosječne premije po glavi stanovnika u RS izračunata je na sljedeći način: (Ukupna premija društava iz RS – Premija filijala društava iz RS u FBiH + Premija filijala društava iz FBiH u RS).

³ Prilikom obračuna učešća premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji uzeta je u obzir i premija za životno osiguranje filijala društava iz FBiH.

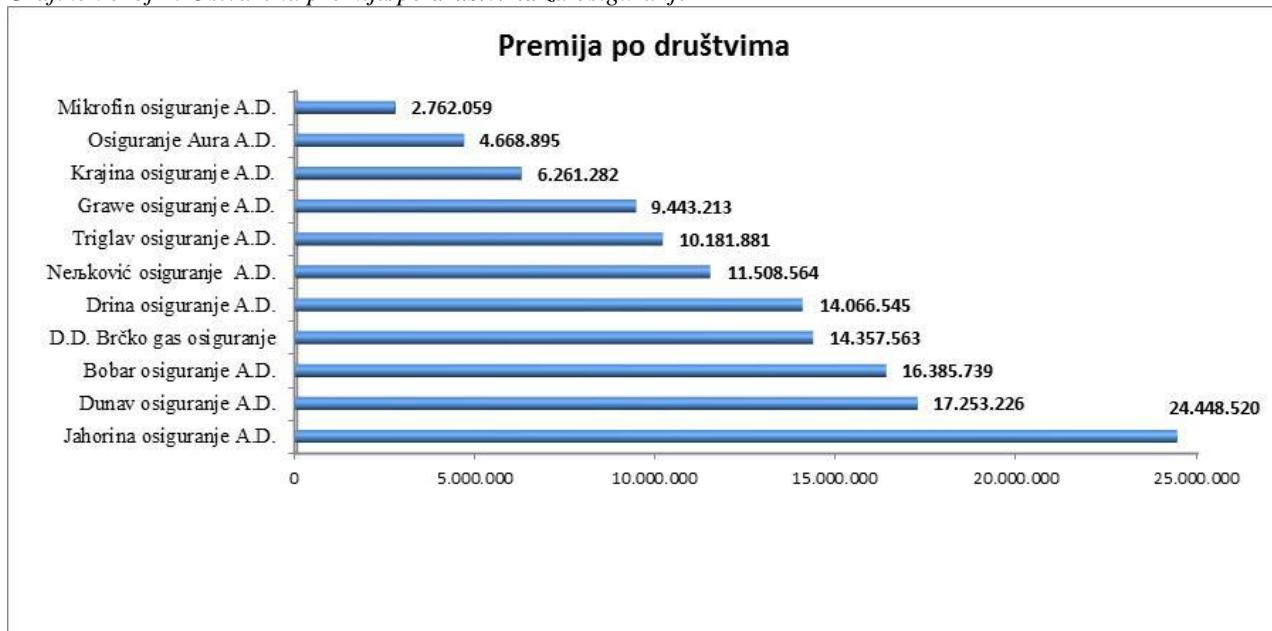
⁴ Premija za obračun prosječne premije po glavi stanovnika u FBiH obračunata je analogno obračunu istog pokazatelja za RS, a na bazi raspoloživih podataka Federalnog zavoda za statistiku.

Tabela broj 6: Obračunate premije po društvima u periodu 2008-2011.godina

NAZIV DRUŠTVA U RS	I-XII 2008.		I-XII 2009.		I-XII 2010.		I-XII 2011.		INDEKS 2011/10
	OBRAČUNATA PREMIJA U KM	%							
NEŽIVOTNA OSIGURANJA									
1 Bobar osiguranje A.D.	18.232.459	15,54%	18.662.036	15,55%	15.833.834	12,91%	16.385.739	12,48%	103,49
2 D.D. Brčko gas osiguranje	7.990.130	6,81%	8.903.366	7,42%	12.037.773	9,82%	14.357.563	10,93%	119,27
3 Grawe osiguranje A.D.							13.885	0,01%	
4 Drina osiguranje A.D.	12.449.149	10,61%	11.958.700	9,97%	13.623.239	11,11%	14.066.545	10,71%	103,25
5 Dunav osiguranje A.D.	20.993.957	17,89%	19.187.007	15,99%	15.973.747	13,03%	16.959.804	12,91%	106,17
6 Jahorina osiguranje A.D.	17.788.745	15,16%	22.160.656	18,47%	24.164.683	19,71%	23.882.905	18,18%	98,83
7 Krajina osiguranje A.D.	7.898.259	6,73%	7.361.771	6,14%	6.706.856	5,47%	6.261.282	4,77%	93,36
8 Mikrofin osiguranje A.D.	816.976	0,70%	1.528.633	1,27%	2.219.659	1,81%	2.762.059	2,10%	124,44
9 Nešković osiguranje A.D.	12.916.734	11,01%	12.270.446	10,23%	11.718.359	9,56%	11.508.564	8,76%	98,21
10 Osiguranje Aura A.D.	1.631.681	1,39%	1.739.437	1,45%	1.802.871	1,47%	4.668.895	3,55%	258,97
11 Triglav osiguranje A.D.	9.644.604	8,22%	8.260.452	6,88%	9.599.224	7,83%	10.181.881	7,75%	106,07
UKUPNO NEŽIVOTNA RS	110.362.693	94,04%	112.032.504	93,38%	113.680.244	92,72%	121.049.122	92,17%	106,48
ŽIVOTNA OSIGURANJA									
1 Grawe osiguranje A.D.	6.998.819	5,96%	7.947.851	6,62%	8.566.272	6,99%	9.429.328	7,18%	110,08
2 Dunav osiguranje A.D.					65.050	0,05%	293.423	0,22%	451,07
3 Jahorina osiguranje A.D.					296.506	0,24%	565.615	0,43%	190,76
UKUPNO ŽIVOTNA RS	6.998.819	5,96%	7.947.851	6,62%	8.927.828	7,28%	10.288.365	7,83%	115,24
UKUPNA PREMIJA RS	117.361.512	100,00%	119.980.355	100,00%	122.608.072	100,00%	131.337.488	100,00%	107,12

Izvor: Izveštaji društava

Grafikon broj 1: Ostvarena premija/po društima za osiguranje

Izvor: Izvještaji društava

Osam društava je u 2011. godini u odnosu na prethodnu godinu ostvarilo porast premije, dok je kod tri društva zabilježeno smanjenje premije.

U 2011. godini učešće u ukupnoj premiji na tržištu osiguranja Republike Srpske su ostvarile i filijale društava za osiguranje iz Federacije BiH, i to u iznosu od 22.209.130 KM, što predstavlja 14,46% u odnosu na ukupnu premiju od 153.546.618KM. U nastavku ovog Izvještaja koristiće se isključivo podaci i pokazatelji o društima za osiguranje iz Republike Srpske, a u narednoj tabeli se daje samo pregled premije filijala društava iz FBiH na tržištu osiguranja u RS u 2011. godini:

Tabela broj 7: Obračunate premije po filijalama društava iz FBiH u 2011.godini

FILIJALE DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE IZ FBiH KOJE POSLUJU U RS	I-XII 2011. OBRAČUNATA PREMIJA U KM	UDIO U UKUPNOJ PREMIJI
NEŽIVOTNA OSIGURANJA FBiH		
1. Bosna-Sunce osiguranje d.d. 1,373,675 6.19%		
2. Camelija osiguranje d.d.	132,519	0.60%
3. Croatia osiguranje d.d.	862,919	3.89%
4. Euroherc osiguranje d.d.	3,473,435	15.64%
5. SARAJEVO osiguranje	3,548,083	15.98%
6. Merkur BH osiguranje	140,390	0.63%
7. Osiguranje VGT d.d.	1,350,579	6.08%
8. UNIQA osiguranje d.d.	3,282,387	14.78%
9. Zovko osiguranje d.d.	2,544,838	11.46%
UKUPNO NEŽIVOTNA FBiH		16,708,825 75.23%
ŽIVOTNA OSIGURANJA FBiH		
1. Croatia osiguranje d.d. 34,979 0.16%		
2. Merkur BH osiguranje d.d. 4,394,354 19.79%		
3. UNIQA osiguranje d.d. 1,070,972 4.82%		
UKUPNO ŽIVOTNA FBiH		5,500,305 24.77%
UKUPNA PREMIJA FBiH		22,209,130 100.00%

Izvor: Izvještaji filijala društava

U strukturi premije filijala društva za osiguranje iz FBiH, 25% čini premija životnog osiguranja.

2.2. Struktura portfelja

U sljedećoj tabeli je predstavljena struktura obračunate premije prema vrstama osiguranja u periodu 2008. do 2011. godine, s tim da se kategorija «ostalo» odnosi na 13 grupa neživotnih osiguranja, koje u ukupnoj premiji pojedinačno učestvuju ispod jednog procenta.

Tabela broj 8: Obračunata premija prema vrstama osiguranja

(u KM)

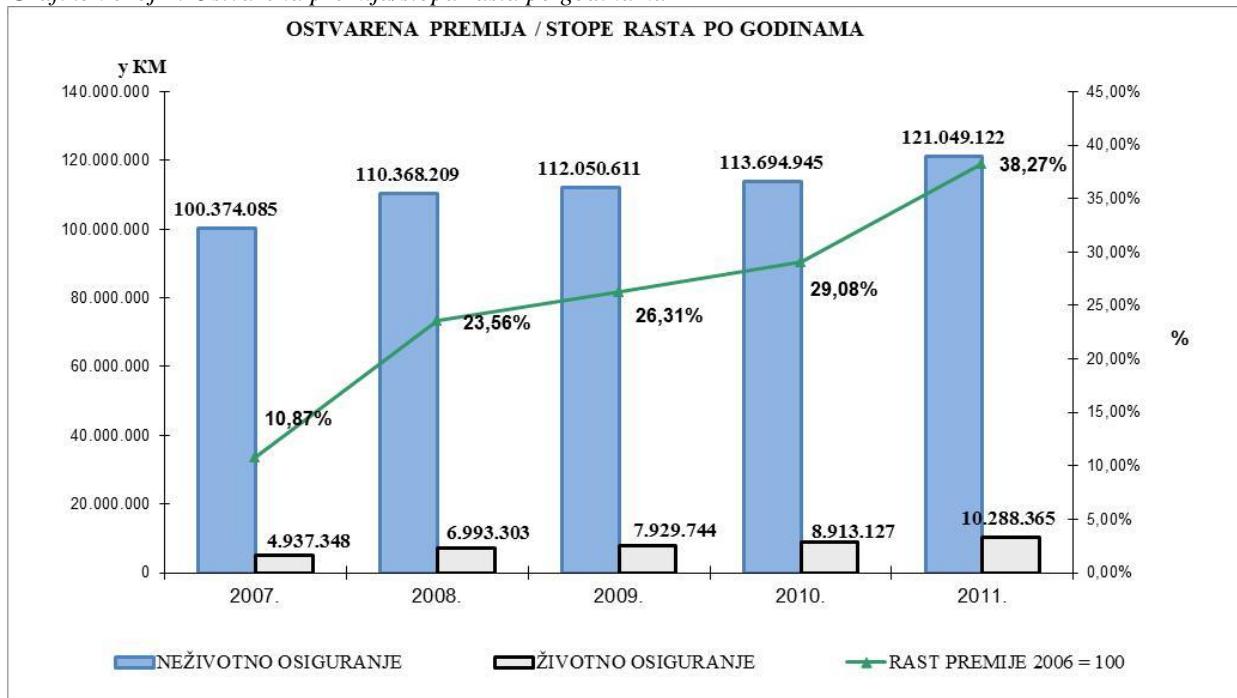
Vrsta osiguranja	2008.		2009.		2010.		2011.		Indeks 2011/10
	Iznos	Udio (%)							
Osiguranje nezgode	7.287.487	6,21	6.889.835	5,74	6.992.017	5,70	7.899.427	6,01	112,98
Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih	8.529.679	7,27	8.159.199	6,80	8.648.264	7,05	9.329.989	7,10	107,88
Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	5.771.319	4,92	5.686.560	4,74	5.496.520	4,48	5.786.226	4,41	105,27
Osiguranje ostalih šteta na imovini	4.581.902	3,90	4.399.566	3,67	6.261.799	5,11	6.969.933	5,31	111,31
Osiguranje od odgovornosti za m/v	82.697.958	70,46	85.529.243	71,29	84.611.974	69,01	89.149.366	67,88	105,36
Ostalo	1.499.864	1,28	1.386.210	1,16	1.684.369	1,37	1.914.181	1,46	113,64
Ukupno neživotna	110.368.209	94,04	112.050.611	93,39	113.694.945	92,73	121.049.122	92,17	106,47
Životno osiguranje	6.993.303	5,96	7.929.744	6,61	8.913.127	7,27	10.288.365	7,83	115,43
Ukupno	117.361.512	100,00	119.980.355	100,00	122.608.072	100,00	131.337.488	100,00	107,12

Izvor: Izvještaji društava

Od ukupno obračunate premije u 2011. godini, na neživotno osiguranje odnosilo se 121.049.122 KM ili 92,17%. Obračunata premiju životnog osiguranja iznosila je 10.288.365 KM ili 7,83%. U odnosu na prethodnu godinu, obračunata premija neživotnih osiguranja je porasla za 6,47%, a premija životnih osiguranja za 15,43%. Od 2006. godine, od kada se prati i objavljuje zvanična statistika, premija životnog osiguranja kontinuirano bilježi iznad prosječan rast, nominalno je udvostručena, a učešće u strukturi premije je takođe dva puta veće.

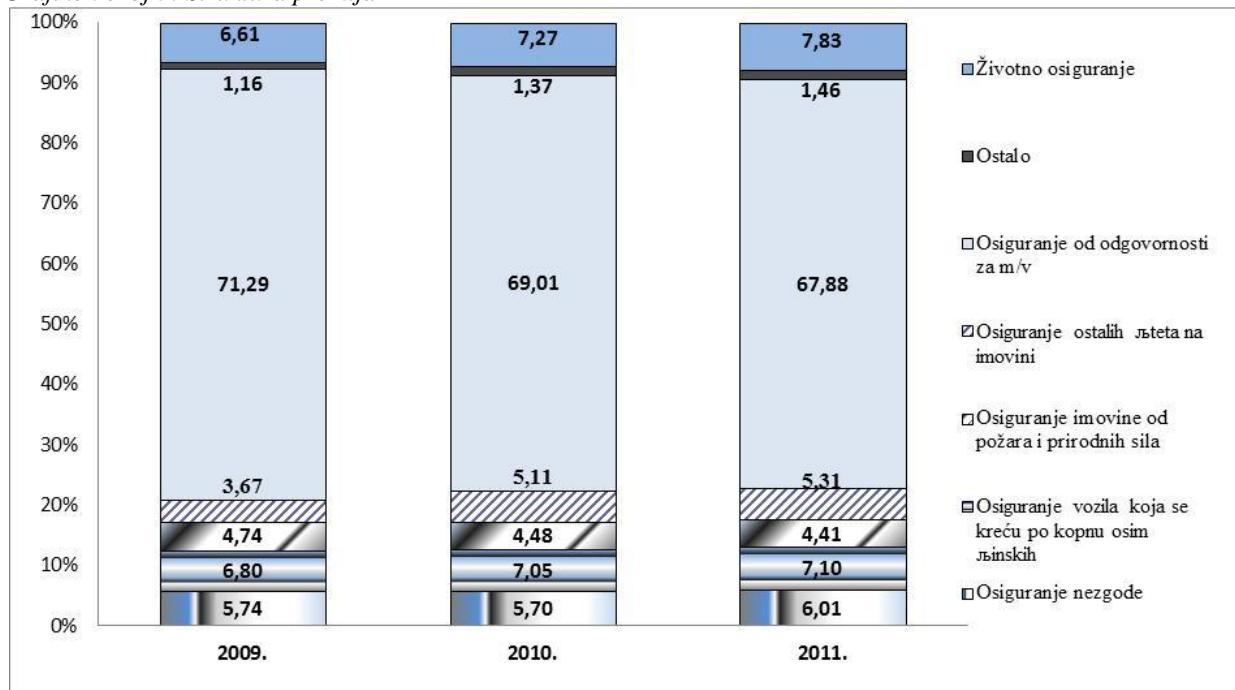
U nastavku se daje niz grafičkih ilustracija strukture bruto premije u RS.

Grafikon broj 2: Ostvarena premija/stopa rasta po godinama

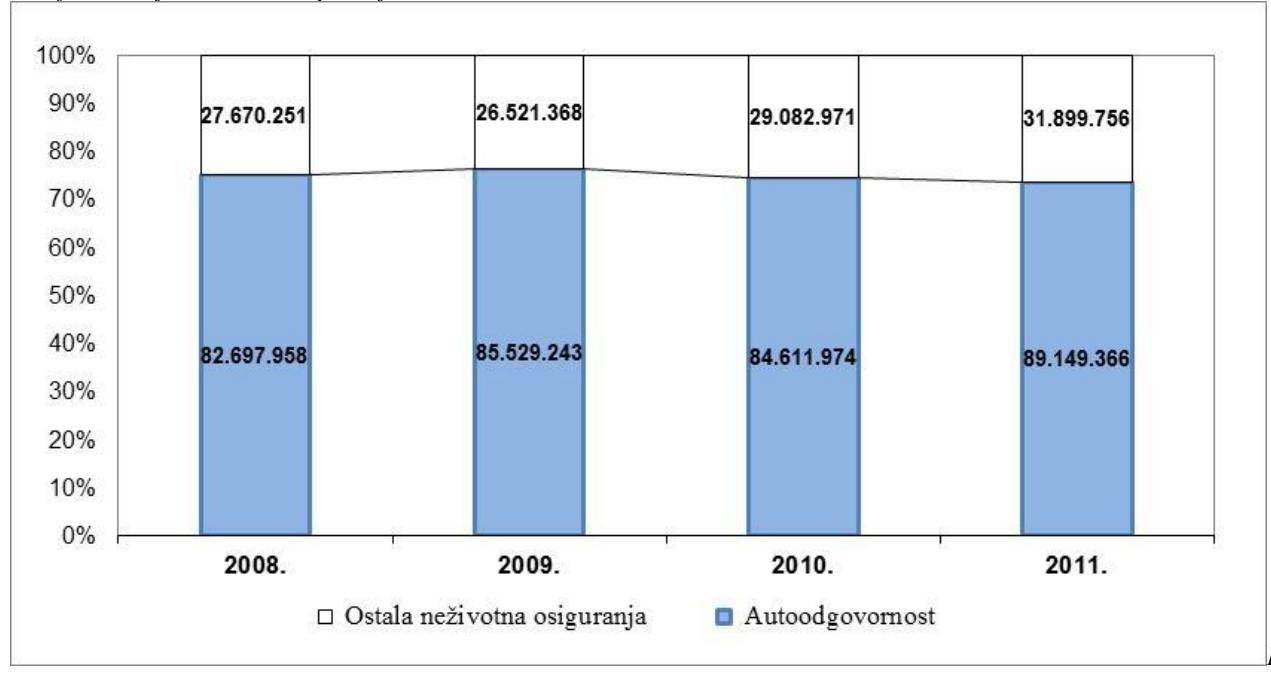
Izvor: Izvještaji društava

Grafikon broj 3: Struktura premija

Izvor: Izvještaji društava

Grafikon broj 4: Ostvarena premija

Izvor: Izvještaji društava

Kao što se vidi iz podataka o absolutnim iznosima i grafičkog prikaza relativnih odnosa, struktura premije se postepeno mijenja, i to u pozitivnom smislu. Na osiguranje od autoodgovornosti u 2008. godini odnosilo se 70,46% ukupne premije, dok u 2011. godini taj procenat iznosi 67,88%. Što je tržište osiguranja nerazvijenije, to više dominiraju različiti oblici obaveznog osiguranja, kao što je u ovom slučaju osiguranje od autoodgovornosti.

U narednoj tabeli nalaze se podaci o učešću obaveznog i neobaveznog osiguranja u ukupno obračunatoj premiji za prethodne četiri godine:

Tabela broj 9: Udio obaveznog i neobaveznog osiguranja u ukupno obračunatoj premiji

Vrsta osiguranja	2008. u KM	Udio (%)	2009. u KM	Udio (%)	2010. u KM	Udio (%)	2011. u KM	Udio (%)	Indeks 2011/10
Obavezno	89.988.792,82	76,68%	92.424.071,14	77,03%	91.634.412	74,74%	97.064.333	73,90%	105,93
Neobavezno	27.372.719,26	23,32%	27.556.283,72	22,97%	30.973.660	25,26%	34.273.155	26,10%	110,65
UKUPNO	117.361.512,08	100,00%	119.980.354,86	100,00%	122.608.072	100,00%	131.337.488	100,00%	107,12

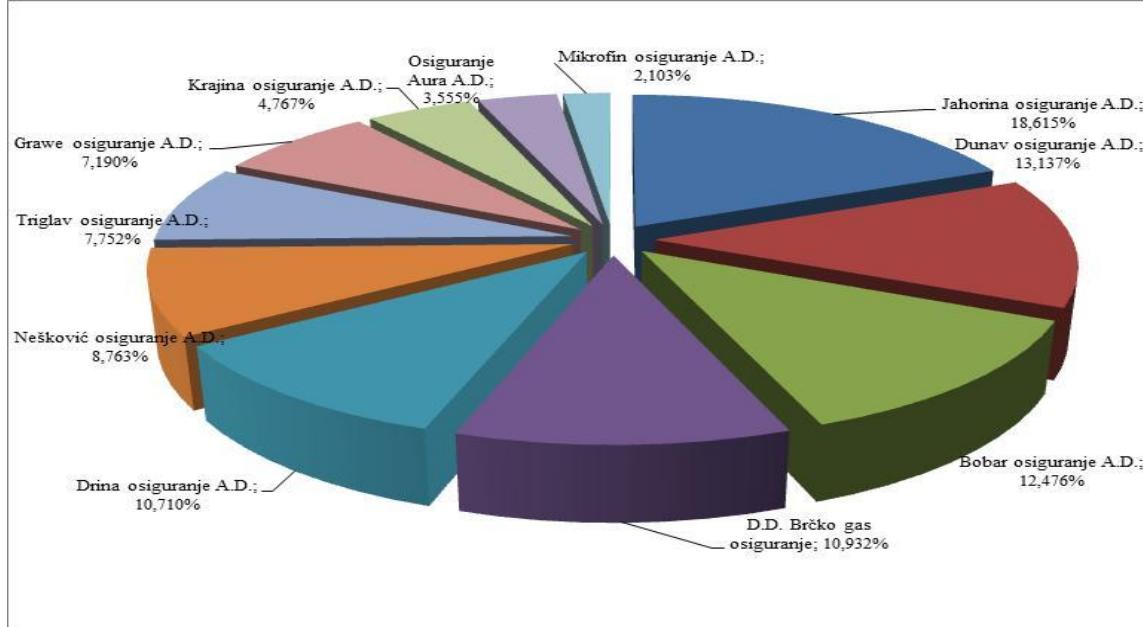
Izvor: Izvještaji društava

Posmatrani period karakterišu pozitivne tendencije u vidu stalnog porasta premije, iako usporenog zbog ekonomske krize, te promjene strukture premije u korist neobaveznih osiguranja.

2.3. Tržišna struktura i koncentracija

U narednom grafikonu prikazano je tržišno učešće društava za osiguranje u 2011. godini.

Grafikon broj 5: Učešće društava na tržištu RS u periodu I-XII 2011. godine

Izvor: Izvještaji društava

U sljedećem pregledu dat je stepen koncentracije tržišta osiguranja u RS po peer grupama. U odnosu na prethodnu godinu povećano je ukupno učešće u premiji i broj društva za osiguranje iz grupe do 5% i u grupi od 10% do 15%. Suprotno se desilo sa društвima iz grupe 5%-10%.

Tabela broj10: Učešće društava u ukupnoj premiji prema peer grupama

Učešće	Učešće društava iz RS u ukupnoj premiji prema peer grupama							
	2008.		2009.		2010.		2011.	
	Ukupno učešće u %	Broj društava za osiguranje	Ukupno učešće u %	Broj društava za osiguranje	Ukupno učešće u %	Broj društava za osiguranje	Ukupno učešće u %	Broj društava za osiguranje
do 5%	2,09	2	2,72	2	3,28	2	10,43	3
5-10%	27,72	4	37,03	5	39,66	5	23,71	3
10-15%	21,61	2	10,23	1	37,11	3	47,25	4
preko 15%	48,58	3	50,02	3	19,95	1	18,62	1

Izvor: Izvještaji društava

Herfindahl Hirschman-ov indeks predstavlja takođe mjeru koncentracije tržišta i izračunava se kao zbir kvadrata pojedinačnog učešća svakog društva za osiguranje u odnosu na ostvarenu premiju. Ovaj indeks uzima u obzir relativnu veličinu i raspodjelu društava na tržištu, te ukoliko je tržište monopolističko, postoji i veća tržišna koncentracija, i naravno manja konkurenca. Indeks se povećava ukoliko se smanjuje broj društava učesnika na tržištu, a u isto vrijeme razlika u veličini među njima je sve veća. Ukoliko bi postojalo samo jedno društvo koje se bavi osiguranjem, indeks bi iznosio 10.000 (učešće na tržištu 100%, odnosno indeks je $100 \times 100 = 10.000$). U suprotno slučaju, ukoliko bi bilo mnogo društava sa srazmjerno niskim učešćem, oko 0%, indeks bi bio blizu 0, što bi ukazivalo da na tržištu postoji savršena konkurenca. Ako je Herfindahl Hirschman-ov indeks između 1.000 i 1.800 smatra se da na tržištu postoji umjerena koncentracija, a upravo ovakva umjerena koncentracija karakteriše tržište osiguranja Republike Srpske u 2011. godini. Herfindahl Hirschman-ov indeks u 2011. godini iznosi 1.137 poena, što je u odnosu na 2010. godinu manje za 50 poena.

3. BILANSNA STRUKTURA

Na osnovu dostavljenih finansijskih izvještaja društava za osiguranje za 2011. godinu u nastavku se daje uporedni prikaz i analiza osnovnih bilansnih pozicija za 2010. i 2011. godine.

3.1. Bilans stanja

U slijedećoj tabeli se daje skraćena šema aktive zbirnog bilansa stanja za sva društva:

Tabela broj 11: Aktiva – ukupno za sva društva (u KM)

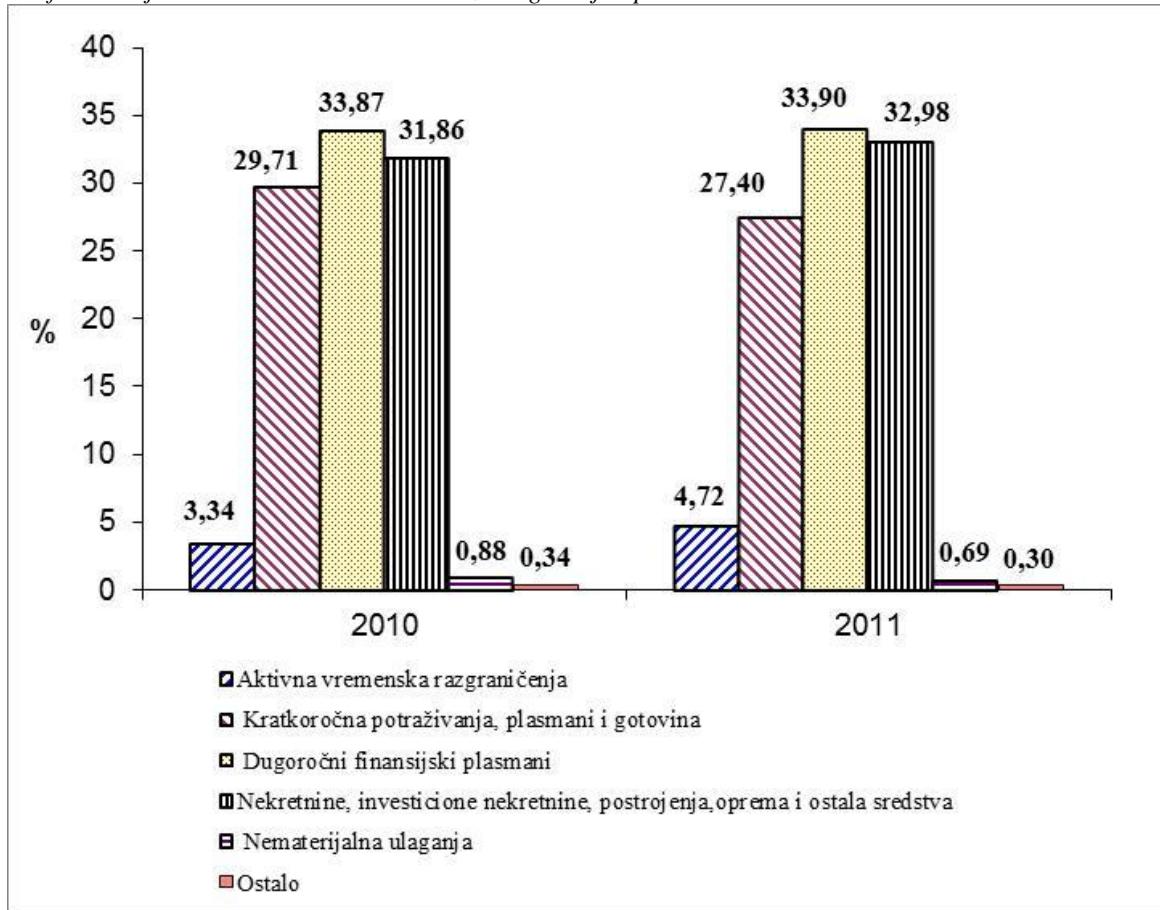
AKTIVA	31.12.2010. godina		31.12.2011. godina		Indeks 2011/1 0
	iznos	%	iznos	%	
A. STALNA IMOVINA(I+II+III+IV)	163.564.397	66,72	174.345.270	67,65	106,59
I Nematerijalna ulaganja	2.152.008	0,88	1.779.686	0,69	82,70
II Nekretnine, investicione nekretnine, postrojenja,oprema i ostala sredstva (1+2+3)	78.109.372	31,86	84.989.402	32,98	108,81
1. Zemljište, građevinski objekti, postrojenja i oprema	47.644.808	19,43	49.735.852	19,30	104,39
2. Investicione nekretnine	27.393.519	11,17	31.922.775	12,39	116,53
3. Osnovna sredstva u pripremi i ostala osnovna sredstva	3.071.045	1,25	3.330.775	1,29	108,46
III Dugoročni finansijski plasmani (1+2)	83.046.578	33,87	87.378.795	33,90	105,22
1.Učešće u kapitalu zavisnih, pridruženih i ostalih pravnih lica i dugoročni finansijski plasmani matičnim, zavisnim i ostalim povezanim pravnim licima	3.670.353	1,50	9.475.605	3,68	258,17
2. Dugoročni finansijski plasmani u zemlji i inostranstvu,finansijska sredstva koja se drže do roka dospijeća, finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i ostali dugoročni finansijski plasmani	79.376.225	32,38	77.903.190	30,23	98,14
IV Odložena poreska sredstva	256.439	0,10	197.387	0,08	76,97
B. TEKUĆA IMOVINA (I+II+III)	81.595.912	33,28	83.371.592	32,35	102,18
I Zalihe, stalna sredstva i sredstva obustavljenog poslovanja namijenjena prodaji	524.679	0,21	504.701	0,20	96,19
II Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina	72.826.241	29,71	70.620.426	27,40	96,97
1. Potraživanja po osnovu premije, učešća u naknadi šteta i ostali kupci	7.763.314	3,17	9.973.378	3,87	128,47
2. Ostala potraživanja	9.463.758	3,86	3.755.448	1,46	39,68
3. Kratkoročni finansijski plasmani	42.879.574	17,49	43.459.000	16,86	101,35
4. Gotovina	12.718.355	5,19	13.428.994	5,21	105,59
5. Porez na dodatu vrijednost	1.240		3.606	0,00	290,81
III Aktivna vremenska razgraničenja	8.184.899	3,34	12.166.473	4,72	148,65
POSLOVNA AKTIVA (A+B)	245.160.309	100	257.716.862	100	105,12
VANBILANSNA AKTIVA	4.770.211		4.212.675		88,31
UKUPNA AKTIVA	249.930.520		261.929.537		104,80

Izvor: Bilansi stanja društava

Vrijednost poslovne aktive društava za osiguranje u Republici Srpkoj sa stanjem na dan 31.12.2011. godine iznosila je 257.716.862 KM i u odnosu na stanje na dan 31.12.2010. godine uvećana je za 5,12%.

U narednom grafičkom prikazu je predstavljena struktura aktive za period 2010. i 2011. godine.

Grafikon broj 6: Struktura aktive društava za osiguranje - procentualno

Izvor: Bilansi stanja društava

Iz navedene skraćene šeme i grafičkog prikaza bilansa vidljivo je da strukturu poslovne aktive u 2011. godini čine: stalna imovina sa učešćem od 67,65% i tekuća imovina sa 32,35%. U strukturi poslovne aktive u odnosu na 2010. godinu došlo je do povećanja nominalne vrijednosti stalne imovine za 6,59% i tekuće imovine za 2,18%. Procenat učešća stalne imovine je porastao, a tekuće se smanjio za 0,93%. Iako nije bilo značajnijih promjena u osnovnoj strukturi aktive, zabilježene su promjene na nekim pozicijama, a što će biti obrađeno u nastavku.

Porast stalne imovine rezultat je rasta pozicije- nekretnine, investicione nekretnine, postrojenja, opreme i ostala sredstva za 8,81%, te pozicije-dugoročni finansijski plasmani za 5,22%. U okviru dugoročnih finansijskih plasmana značajno je napomenuti da je došlo do povećanja pozicije- učešće u kapitalu zavisnih, pridruženih i ostalih pravnih lica i dugoročni finansijski plasmani povezanim pravnim licima. U okviru stalne imovine zabilježen je pad u odnosu na 2010.godinu na poziciji – nematerijalna ulaganja za 17,30% i na poziciji –odložena poreska sredstva za 23,03%.

U okviru tekuće imovine najveći rast ostvaren je na poziciji-potraživanja po osnovu premije, učešća u naknadi šteta i ostali kupci za 28,47% i poziciji - porez na dodatu vrijednost za 190,81% (ali nominalno posmatrano ova stavka nije značajna). Pozicija- ostala potraživanja, smanjenja je za 60,32%, a radi se o naplati potraživanja na osnovu sudske presude kod jednog društva i smanjenja potraživanja po osnovu naplate od povezanih lica kod drugog društva, koja je uslijedila nakon izvršene kontrole od strane Agencije.

Potrebno je istaknuti da je iznos aktivnih vremenskih razgraničenja nominalno povećan u odnosu na prošlu godinu za 48,65%. Radi se o promjenama kod dva društva za osiguranje, što nalaže dodatnu kontrolu od strane Agencije.

Vanbilansna, kako aktiva, tako i pasiva, odnosi se na državnu imovinu koju koristi Jahorina osiguranje a.d. i otpisana potraživanja Triglav osiguranja a.d. Vanbilansna aktiva, odnosno pasiva, smanjena je za 11,63% u odnosu na prethodnu godinu, a zbog preknjižavanja nekretnina iz vanbilansne u bilansnu evidenciju.

U narednom pregledu je dat uporedni prikaz agregatnih pozicija pasive Bilansa stanja na nivou sektora za 2010. i 2011. godinu.

Tabela broj 12: Pasiva – ukupno za sva društva

(u KM)

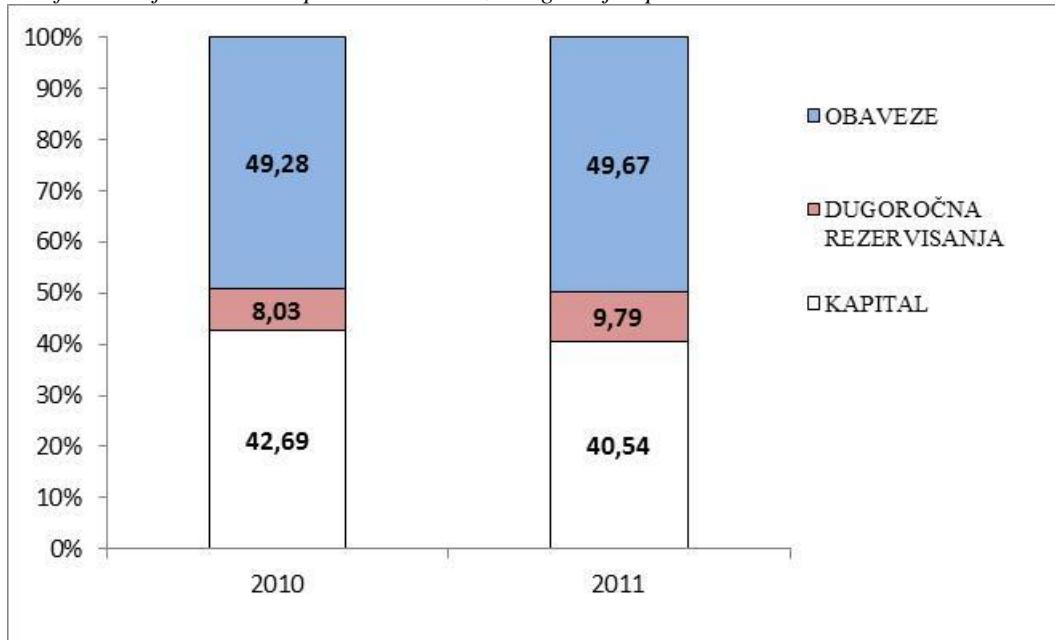
PASIVA	31.12.2010. godina		31.12.2011. godina		Indeks 2011/10
	iznos	%	iznos	%	
A. KAPITAL	104.657.997	42,69	104.473.553	40,54	99,82
1. Osnovni kapital	90.424.548	36,88	84.425.148	32,76	93,37
2. Emisiona premija	851.400	0,35	255.268	0,10	29,98
3. Rezerve iz dobitka	4.071.183	1,66	2.211.309	0,86	54,32
4. Revalorizacione rezerve	8.433.908	3,44	8.105.369	3,15	96,10
5. Nerealizovani dobici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	5.289.652	2,16	495.085	0,19	9,36
6. Nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	1.578.646	0,64	1.506.993	0,58	95,46
7. Neraspoređeni dobitak (8+9)	17.193.204	7,01	17.410.605	6,76	101,26
8. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	1.418.405	0,58	2.063.884	0,80	145,51
9. Neraspoređeni dobitak ove godine	15.774.799	6,43	15.346.722	5,95	97,29
10. Gubitak do visine kapitala (11+12)	20.027.252	8,17	6.922.238	2,69	34,56
11. Gubitak ranijih godina	17.185.401	7,01	4.951.564	1,92	28,81
12. Gubitak tekuće godine	2.841.851	1,16	1.970.674	0,76	69,34
B. DUGOROČNA REZERVISANJA	19.681.156	8,03	25.230.133	9,79	128,19
V. OBAVEZE (1+2)	120.821.157	49,28	128.013.178	49,67	105,95
1. Dugoročne obaveze	749.550	0,31	500.148	0,19	66,73
2. Kratkoročne obaveze i PVR	120.071.607	48,98	127.513.030	49,48	106,20
2.1. Prenosna premija ŽO	3.002.613	1,22	3.278.104	1,27	109,18
2.2. Prenosna premija NŽO	57.024.902	23,26	59.826.587	23,21	104,91
2.3. Rezervisane štete ŽO	189.376	0,08	271.885	0,11	143,57
2.4. Rezervisane štete NŽO	41.782.353	17,04	44.630.592	17,32	106,82
2.5. Druga pasivna razgraničenja	3.603.466	1,47	4.622.380	1,79	128,28
2.6. Ostale kratkoročne obaveze	14.468.897	5,90	14.883.483	5,78	102,87
G. POSLOVNA PASIVA	245.160.309	100,00	257.716.862	100,00	105,12
D. VANBILANSNA PASIVA	4.770.211		4.212.675		88,31
D. UKUPNA PASIVA	249.930.520		261.929.538		104,80

Izvor: Bilansi stanja društava

Vrijednost poslovne pasive društava za osiguranje u Republici Srpskoj na dan 31.12.2011. godine je iznosila 257.716.862 KM i u odnosu na vrijednost poslovne pasive iskazanu na dan 31.12.2010. godine veća je za 5,12%.

U narednom grafičkom prikazu je predstavljena struktura pasive za 2010. i 2011. godine.

Grafikon broj 7: Struktura pasive društava za osiguranje - procentualno

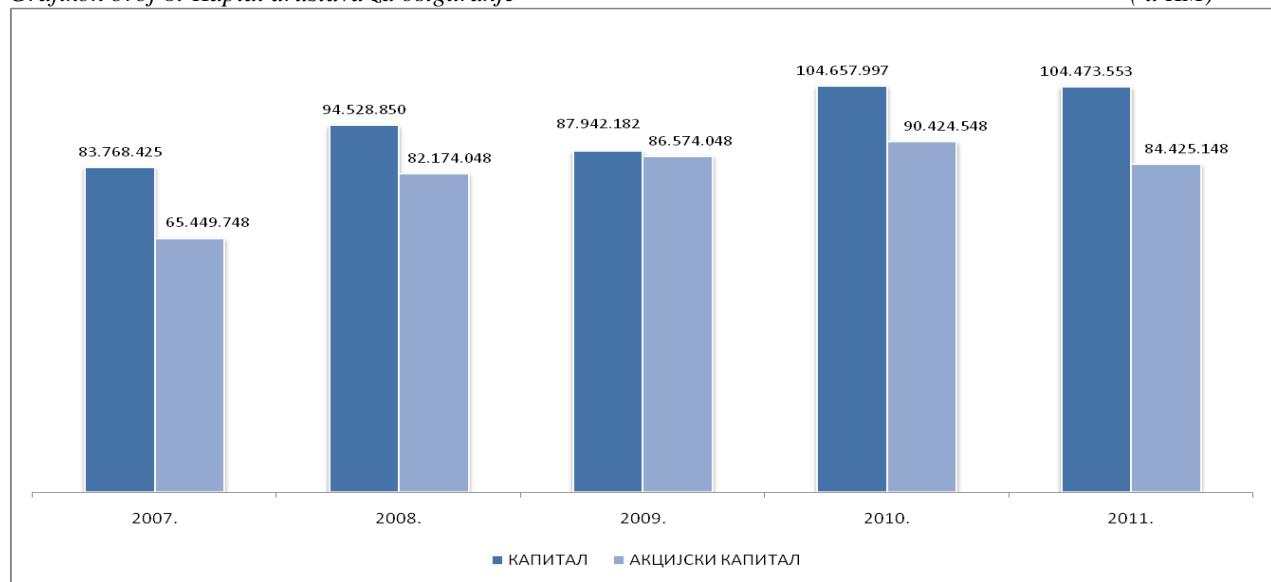
Izvor: Bilansi stanja društava

Iz tabelarnog pregleda i grafičkog prikaza vidljivo je da na dan 31.12.2011. godine u strukturi poslovne pasive nije bilo značajnijih promjena u odnosu na stanje krajem prethodne godine. U strukturi poslovne pasive kapital učestvuje sa 40,54%, dugoročna rezervisanja sa 9,79% i obaveze sa 49,67%, od kojih se najveći dio odnosi na obaveze po osnovu rezervisanja za prenosnu premiju, prijavljene štete, kao i nastale neprijavljene štete.

Ukupni kapital društava za osiguranje neznatno je smanjen za 0,18% u odnosu na prethodnu godinu. Značajnija smanjenja zabilježena su na pojedinačnim pozicijama: emisiona premija, rezerve iz dobitka i nerealizovani dobici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih na prodaju, i to zbog pokrića gubitaka ostvarenih u prethodnom periodu, a u skladu sa zakonskom obavezom. Gubitak tekuće godine manji je u odnosu na prethodnu za 30,66%. Neraspoređena dobit tekuće godine manja je u odnosu na prethodnu godinu za 2,71%. U nastavku se daje pregled kretanja kapitala:

Grafikon broj 8: Kapital društava za osiguranje

(u KM)

Izvor: Bilansi stanja društava

Na poziciji dugoročna rezervisanja ostvaren je porast od 28,19% u odnosu na prethodnu godinu. U okviru ove pozicije došlo je do povećanja matematičke rezerve za 31,27%, što je pozitivan dugoročni trend. Rezervisanja za naknade i beneficije zaposlenih smanjene za 36,14% i odnosi se na jedno društvo za osiguranje.

Ukupne obaveze u posmatranom periodu povećane su za 5%, a u strukturi je došlo do smanjenja dugoročnih obaveza i povećanja kratkoročnih obaveze. Porast na poziciji prenosne premije i rezervisanih šteta (pasivna vremenska razgraničenja) iznosi 6,20%. Imajući u vidu kretanja dugoročnih i ostalih kratkoročnih obaveza, stanje zaduženosti sektora osiguranja nije se značajnije promijenilo.

3.2. Bilans uspjeha

U narednoj tabeli dat je uporedni pregled stavki bilansa uspjeha za sva društva za osiguranje za 2010. i 2011. godinu.

Tabela broj 13: Bilans uspjeha – ukupno za sva društva

POZICIJA	31.12.2010.	%	31.12.2011.	%	(u KM) Indeks 2011/10
	iznos		iznos		
A. POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
I - Poslovni prihodi (1+2+3+4+5+6)	133.255.901	86,07	141.096.554	89,29	105,88
1. Prihodi od premije i provizije osiguranja, saosiguranja, reosiguranja i retrocesija životnih osiguranja	9.149.203		10.397.797		113,65
2. Prihodi od premije i provizije osiguranja, saosiguranja, reosiguranja i retrocesija neživotnih osiguranja	112.972.442		118.259.402		104,68
3. Prihodi po osnovu učešća saosiguranja i reosiguranja i retrocesija u naknadi šteta neživotnih osiguranja	598.171		1.462.204		244,45
4. Prihodi od ukidanja i smanjenja rezervisanja neživotnih osiguranja	4.421.017		5.222.364		118,13
5. Prihodi od povrata poreskih i drugih dažbina i prihodi od premija, subvencija, dotacija, donacija i sl.	4.290		88.068		2052,87
6. Drugi poslovni prihodi	6.110.778		5.666.719		92,73
II - Poslovni rashodi (1+2)	120.158.959	86,24	130.239.498	91,03	108,39
1. Funkcionalni rashodi (1.1.+1.2.+1.3.)	60.461.548		65.105.634		107,68
1.1. Rashodi za dugoročna rezervisanja i funkcionalne doprinose	8.305.187		9.706.834		116,88
1.2. Naknade šteta, ugovorenih iznosa i premija saosiguranja i reosiguranja	1.919.190		2.337.031		121,77
1.3. Naknade šteta i ostale naknade neživotnih osiguranja	50.237.171		53.061.770		105,62
2. Troškovi sprovodenja osiguranja	59.697.411		65.133.864		109,11
III - Poslovni dobitak/gubitak (I-II)	13.096.942		10.857.056		82,90
B. FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
I - Finansijski prihodi	9.242.602	5,97	6.183.315	3,91	66,90
II - Finansijski rashodi	511.029	0,37	442.724	0,31	86,63
III - Finansijski dobitak/gubitak (I-II)	8.731.573		5.740.591		65,75
AB - Dobitak/gubitak redovne aktivnosti (AIII+BIII)	21.828.515		16.597.647		76,04
V. OSTALI PRIHODI I RASHODI					
I - Ostali prihodi	9.716.296	6,38	10.437.500	6,61	107,42
II - Ostali rashodi	18.019.832	12,93	12.184.897	8,52	67,62
III - Dobitak/gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda (I-II)	-8.303.536		-1.747.397		21,04
G. PRIHODI I RASHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE					
I - Prihodi od usklađivanja vrijednosti imovine	1.092.629	0,71	2.952	0,00	0,27
II - Rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine	451.221	0,32	52.268	0,04	11,58
III - Dobitak/gubitak po osnovu usklađivanja vrijednosti imovine (I-II)	641.408		-49.316		7,69
D. PRIHODI PO OSNOVU PROMJENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I ISPRAVKE GREŠAKA IZ RANLIJIH GODINA					
D. DOBITAK /GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA (AB+VIII+ GIII+D)	14.186.232		14.801.304		104,34
E. TEKUĆI I ODLOŽENI POREZ NA DOBIT	1.691.984		1.460.137		86,30
Ž. ODLOŽENI PORESKI PRIHODI	288.380				0,00
Z. NETO DOBITAK /NETO GUBITAK PERIODA (D-E+Ž)=(Z 1-Z 2)	12.782.628		13.341.167		104,37
1. Neto dobitak tekuće godine	15.624.480		15.311.842		98,00
2. Neto gubitak tekuće godine	2.841.852		1.970.674		69,34
I. OSTALI DOBICI I GUBICI U PERIODU					
I - Dobici utvrđeni direktno u kapitalu	1.203.407	0,87	298.674	0,19	24,82
II - Gubici utvrđeni direktno u kapitalu	188.959	0,14	140.307	0,10	74,25
III - Porez na dobitak koji se odnosi na ostale dobitke i gubitke			13.310	0,01	
J. UKUPAN NETO REZULTAT U OBRAČUNSKOM PERIODU (Z+II-III-III)	13.797.076		13.486.224		97,75
K. UKUPNI PRIHODI I DOBICI (AI+BI+VI+GI+D+Ž+II)	154.819.060	100,00	158.019.366	100,00	102,07
L. UKUPNI RASHODI I GUBICI (AII+BII+VII+GII+III+III)	139.330.000	100,00	143.073.004	100,00	102,69
Lj.UKUPAN BRUTO REZULTAT U OBRAČUNSKOM PERIODU (K-L)	15.489.060		14.946.361		96,50
M. TEKUĆI I ODLOŽENI POREZ NA DOBIT (E)	1.691.984		1.460.137		86,30
N. UKUPAN NETO REZULTAT U OBRAČUNSKOM PERIODU (Lj-M)=J	13.797.076		13.486.224		97,75

Izvori: finansijski izvještaji društava

Ukupni prihodi, uključujući sve dobitke u 2011. godini su iznosili 158.019.366 KM, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja povećanje za 2,07%.

Poslovni prihodi društava ostvareni po osnovu premije u 2011. godini čine 89,29% ukupnih prihoda i iznose 141.096.554 KM, a veći su za 5,88% u odnosu na prethodnu godinu. U strukturi ukupnih prihoda finansijski prihodi učestvuju sa 3,91%, ostali prihodi 6,61%, dok je procenat učešće prihoda od usklađivanja vrijednosti imovine i dobitaka utvrđenih direktno u kapitalu u ukupnim prihodima neznatan. Finansijski prihodi su smanjeni za 33,10%. Poređenje finansijskih prihoda ostvarenih u 2011. godini sa onim iz 2010. godine nije realno. Ovo zbog toga što je u 2010. godini iskazan vanredni finansijski prihod kod jednog društva za osiguranje, po osnovu sudske presude, pa je to dovelo do naglog porasta prihoda po ovom osnovu u toj godini. Ostali prihodi povećani za 7,42%, a radi se o naplati potraživanja za koje je izvršena ispravka u ranijem periodu. Prihode od usklađivanja vrijednosti imovine u prošloj godini iskazalo je samo jedno društvo, u iznosu od 1.092.629 KM, dok je u 2011.godini na ovoj poziciji iskazan neznatan iznos.

Ukupni rashodi društava, uključujući i sve gubitke u 2011. godini iznosili su 143.073.004 KM i u odnosu na rashode prethodne godine porasli su za 2,69%. Strukturu ukupnih rashoda čine poslovni rashodi sa 91,03% i ostali rashodi sa 8,52%, dok je učešće finansijskih rashoda, rashoda od usklađivanja vrijednosti imovine i gubitaka utvrđenih direktno u kapitalu neznatno. Porast rashoda po osnovu naknada šteta, ugovorenih iznosa i premija saosiguranja i reosiguranja iznosi 21,77%, rashodi za dugoročna rezervisanja i funkcionalne doprinose povećani su za 16,88%, a troškovi sprovođenja osiguranja za 9,11%. Značajan pad u odnosu na prethodnu godinu zabilježen je na poziciji rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine, a odnosi se na obezvređenje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i investicionih nekretnina kod jednog društva i obezvređenje dugoročnih finansijski plasmana i finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju kod drugog društva, koji procentualno iznosi 88,42%, ali nominalno nije značajan.

Ukupan neto rezultat u obračunskom periodu, kao razlika ukupnih prihoda i dobitaka, sa jedne strane, i ukupnih rashoda i gubitaka i tekućeg i odloženog poreza na dobit s druge strane, na nivou svih društava iznosi 13.486.224 KM.Ukupan neto rezultat koji je predmet raspodjele iznosi 13.341.167 KM, a u njemu participira deset društava sa ostvarenim dobitkom od 15.311.841KM, dok je jedno društvo iskazalo neto gubitak od 1.970.674 KM.

Navedeni podaci su prezentovani na osnovu finansijskih izvještaja koja su društva za osiguranje dostavila u APIF. Nakon toga, u jednom društvu za osiguranje nezavisni revizor je u Izvještaju o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja za 2011. godinu naložio korekciju finansijskih izvještaja za period koji je bio predmet revizije. Do izrade ovog izvještaja Društvo nije dostavilo korigovane finansijske izvještaje. Naloženom korekcijom dobitak sektora osiguranja smanjio bi se za 0,288 mil KM, dok bi se gubitak povećao za 1,993 mil KM. Neto rezultat sektora osiguranja nakon izvršene korekcije iznosio bi 11,493 mil. KM.

4. FINANSIJSKI I TEHNIČKI POKAZATELJI STANJA U SEKTORU

4.1. Ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala

Društva za osiguranje iz Republike Srpske dužna su kontinuirano održavati visinu kapitala adekvatnu prema obimu i vrstama poslova osiguranja koje obavljaju, odnosno rizcima kojima su izložena u obavljanju poslova osiguranja.

Adekvatnost kapitala društva za osiguranje mjeri se u smislu ispunjavanja propisanih uslova, odnosno kapital društva za osiguranje mora biti najmanje jednak margini solventnosti, dok garantni fond (osnovni+dodatni kapital) mora biti najmanje jednak iznosu 1/3 margine solventnosti ili minimalno propisanom iznosu garantnog fonda⁵. Kompozitna društva moraju odvojeno iskazivati kapitalne uslove za grupu životnih i neživotnih osiguranja.

Tabela broj 14: Ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala

(u KM)

Opis	2010		2011	
	Neživotna osiguranja	Životna osiguranja	Neživotna osiguranja	Životna osiguranja
Garantni fond (osnovni + dodatni kapital)	64.317.407	10.268.867	69.465.691	10.939.341
Kapital (garantni fond - odbitne stavke)⁶	59.469.407	10.268.867	64.617.691	10.939.341
Minimalno propisani iznos garantnog fonda (osnivački kapital)	49.000.000	9.000.000	49.000.000	9.000.000
Margina solventnosti	20.100.840	1.050.123	21.445.278	1.330.644
Više garantnog fonda	15.317.407	1.268.867	20.465.691	1.939.341
Više kapitala	39.368.567	9.218.744	43.172.413	9.608.696

Izvor: Izvještaji društava

Ukupni kapital (život i neživot), utvrđen u svrhu iskazivanja ispunjavanja zahtjeva adekvatnosti kapitala, na kraju 2011. godine iznosio je 75,5 mil. KM, odnosno njegovo učešće u ukupnoj pasivi iznosi 28,8%. Na nivo sektora iskazan je višak kapitala u odnosu na marginu solventnosti u iznosu od 52,7 mil. KM, odnosno kapital je 2,3 puta veći od margine solventnosti⁷. Kapital društava za neživotno osiguranje je 2,01 puta veći od margine solventnosti, dok je kod društava za životno osiguranje taj odnos 7,2 puta veći.

U poređenju sa stanjem na poslednji dan prethodne godine, kapitalna adekvatnost je u 2011. godini povećana relativno i apsolutno, što je pozitivno, jer se radi o pokazatelju koji predstavlja garanciju izvršenja obaveza prema osiguranicima, oštećenim i korisnicima osiguranja, u slučaju nepredviđenih gubitaka u poslovanju društava za osiguranje.

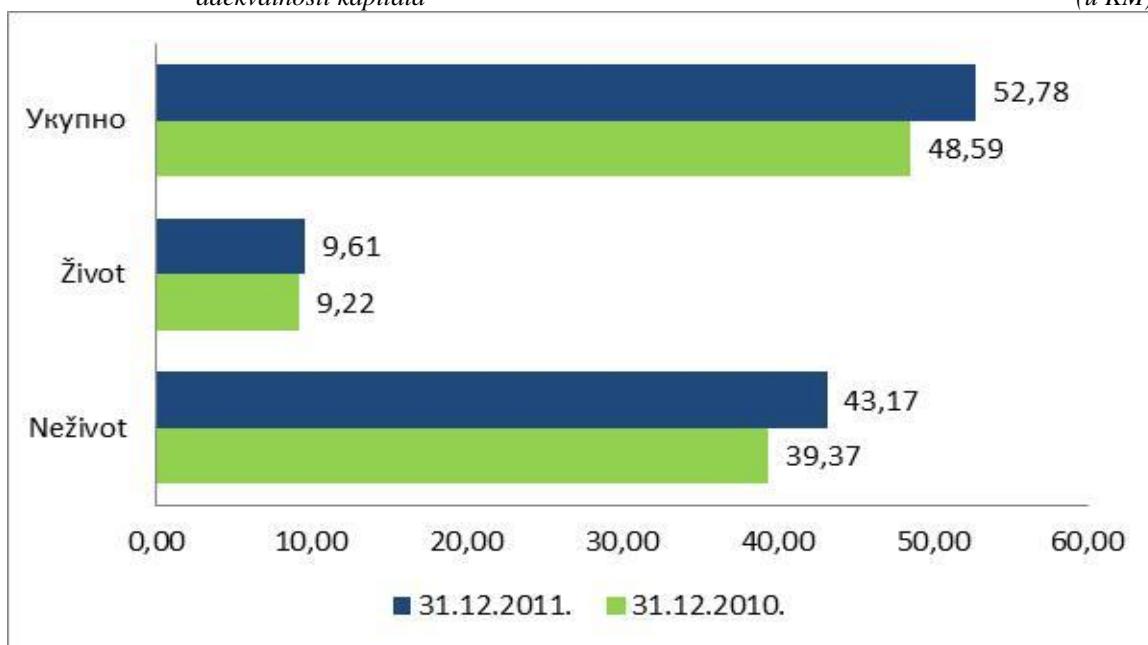
⁵ Kao mjerodavan iznos prilikom utvrđivanja dovoljnosti garantnog fonda uzima se viši iznos od 1/3 margine solventnosti ili minimaplno propisan iznos garantnog fonda (osnivački kapital), koji je utvrđen Zakonom o društima za osiguranje.

⁶ Potrebno je naglasiti da se iznos kapitala, utvrđen u svrhu ispunjavanja zahtjeva adekvatnosti kapitala, razlikuje od iznosa kapitala iskazanog u bilansu stanja. Zahtjev adekvatnosti kapitala polazi od cilja da se utvrdi kapital za izmirenje obaveza iz ugovora o osiguranju, kao krajnja garancija. Zbog toga se pojedine stavke, koje inače pripadaju kategoriji kapitala, npr. dobitak tekuće godine i sl. isključuju, a dodaju se neke druge stavke.

⁷ Margina solventnosti izražava izloženost društava za osiguranje preuzetim rizicima iz osiguranja, a utvrđuje se na osnovu podzakonskog propisa Agencije, koji je usklađen sa direktivama EU.

Grafikon broj 9: Iskazani višak kapitala u obračunu ispunjavanja zahtjeva adekvatnosti kapitala

(u KM)

Izvor: Izvještaji društava

Iako je na nivou sektora osiguranja Republike Srpske obezbijeđeno globalno ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala, dva društva za osiguranje su iskazala manjak garantnog fonda u odnosu na minimalno propisani iznos. Agencija je početkom 2012. godine, nakon dobijanja izvještata, rješenjem naložila tim društvima da u određenom roku sačine plan kratkoročnog finansijskog opravka, radi pokrića nepokrivenog gubitka iz prethodnog perioda i radi obezbjeđenja nedostajućeg garantnog fonda. Kod jednog od tih društava, samo pokriće gubitka iz prethodne godine na teret dobitka tekuće godine treba da dovede do zahtjevane ravnoteže i ispunjavanja propisanih zahtjeva. Kod drugog društva se očekuje povećanje osnovnog kapitala emisijom novih akcija tokom 2012. godine.

Pored ispunjavanja propisanih zahtjeva adekvatnosti kapitala, društva za osiguranje imaju obavezu da iznos u visini od najmanje 50% minimalnog potrebnog garantnog fonda, drže u namjenski oročenom depozitu ili hartijama od vrijednosti čiji je emitent ili garant Bosna i Hercegovina, Republika Srpska ili Centralna banka BiH. Sva društva za osiguranje ispunjavaju ovaj zahtjev, odnosno posjeduju zahtjevano pokriće u namjenski oročenim depozitima, koji služe isključivo u svrhu zaštite osiguranika i očuvanja solventnosti društva za osiguranje i u drugu svrhu se ne mogu da koriste.

4.2. Obračun i pokrivenost tehničkih rezervi propisanim oblicima aktive

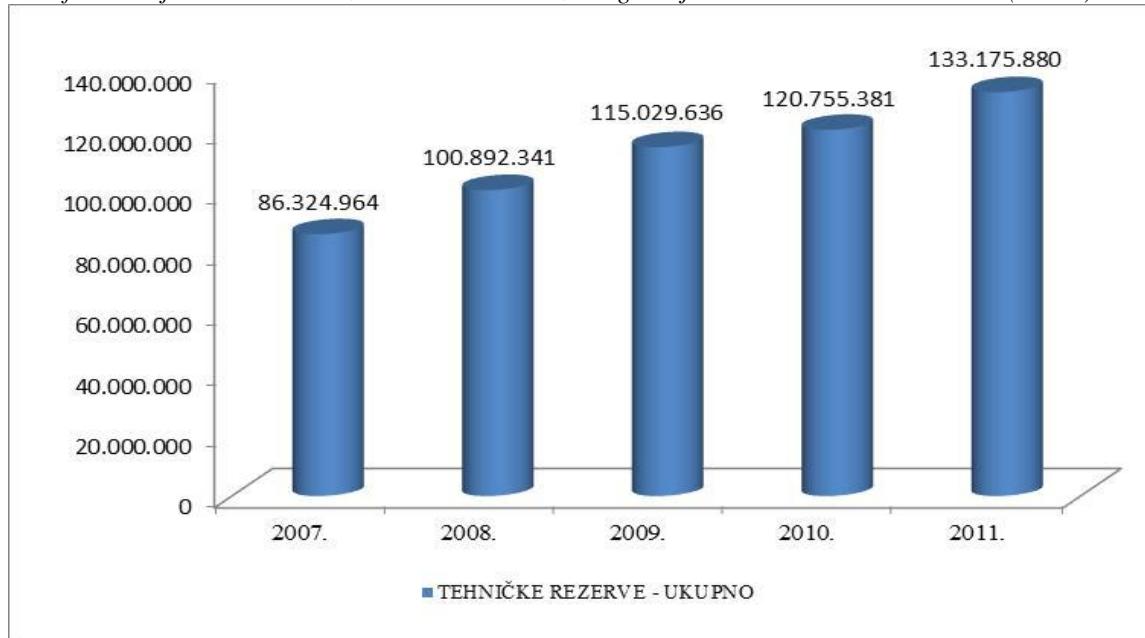
4.2.1. Ukupno obračunate tehničke rezerve

Realan obračun tehničkih rezervi, te njihovo adekvatno pokriće osnovni su preduslovi za održavanje solventnosti društava za osiguranje, čime se doprinosi boljoj zaštiti interesa osiguranika i korisnika osiguranja, kao i jačanju povjerenja u sektor osiguranja. Način obračuna tehničkih rezervi, te visinu i način ulaganja sredstava za pokriće istih propisuje Agencija.

U narednom grafikonu ilustruje se pregled obračunatih tehničkih rezervi na nivou sektora u periodu od 2007. do 2011. godine.

Grafikon broj 10: Tehničke rezerve svih društava za osiguranje

(u KM)

Izvor: Izveštaji društava

U posmatranom periodu na nivo sektora tehničke rezerve kontinuirano rastu. I povećane su za 54%. S obzirom da se primjenjuju različiti uslovi i ograničenja ulaganja kod životnog i neživotnog osiguranja u nastavku se daje odvojena analiza ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi.

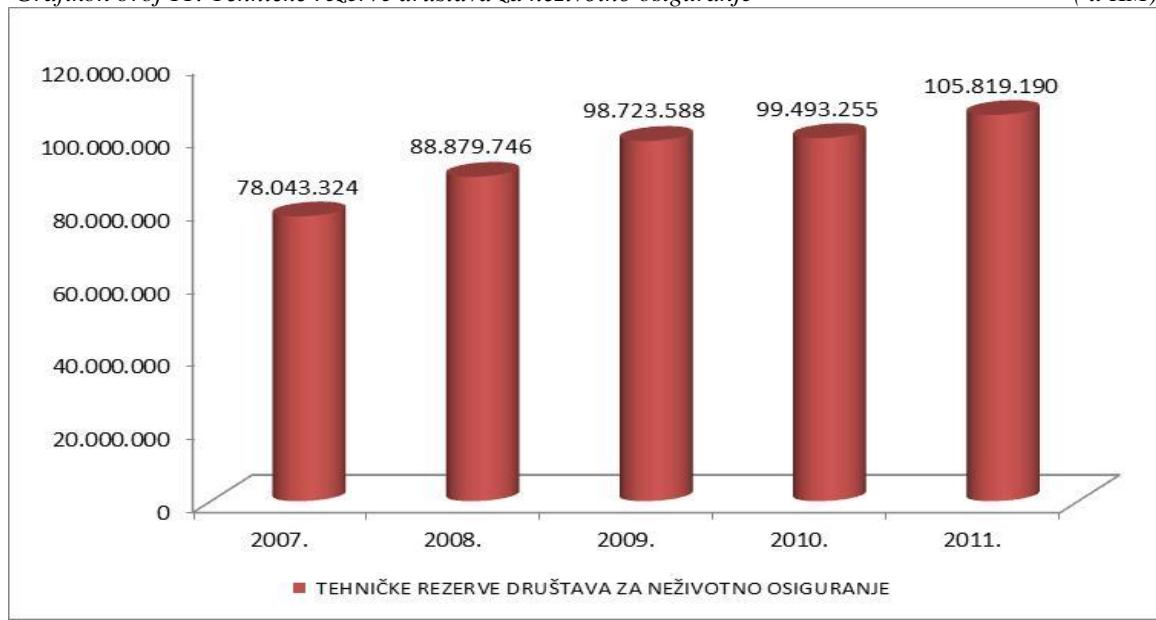
Da bi bilo sposobno da odgovori obavezama po osnovi isplate štete i naknada iz ugovora o osiguranju, društvo za osiguranje je dužno da sredstva za pokriće tehničkih rezervi ulaže zavisno od vrsta osiguranja koje obavlja, vodeći računa o ročnosti obaveza, sigurnosti, profitabilnosti i disperziji ulaganja.

4.2.2. Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi društava za neživotno osiguranje

Ukupno obračunate tehničke rezerve neživotnih osiguranja, u periodu od 2007. do 2011. godine, prikazane su u narednom grafikonu.

Grafikon broj 11: Tehničke rezerve društava za neživotno osiguranje

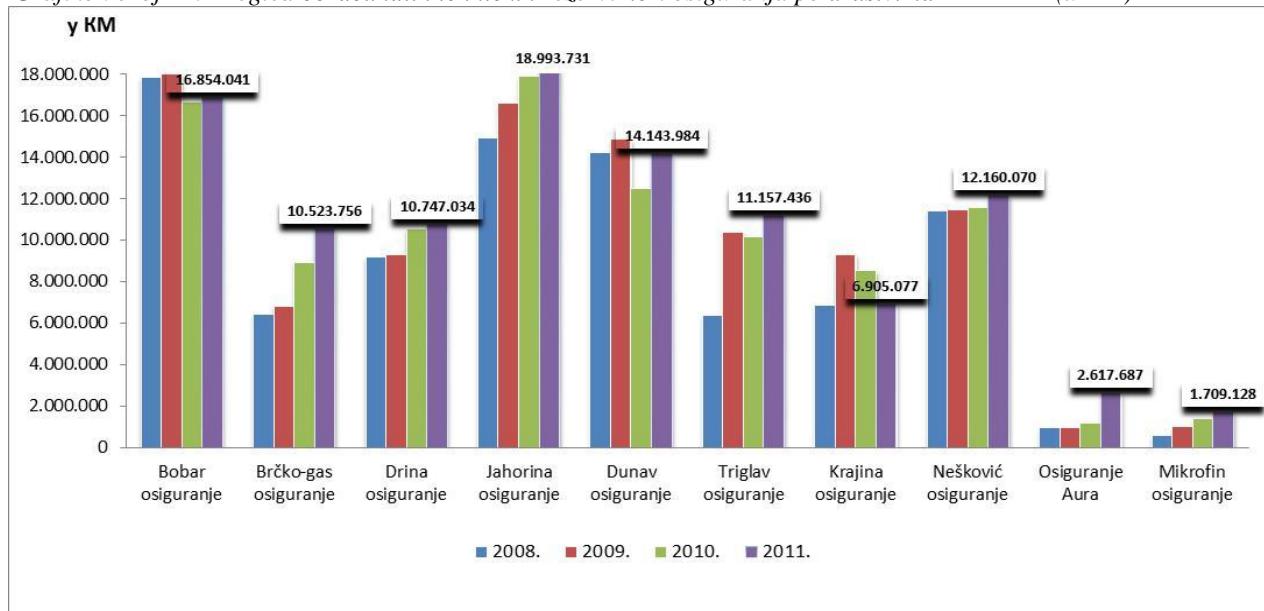
(u KM)

Izvor: Izveštaji društava

Uporedno sa rastom premije povećavane su i tehničke rezerve. Pored toga, Agencija je u nadzornu kod svih društava kontrolisala adekvatnost obračuna tehničkih rezervi. U posmatranom periodu 2007.-2011. godina tehničke rezerve za neživotno osiguranje povećane su za 35% U narednom grafikonu prikazane su obračunate tehničke rezerve neživotnih osiguranja za sva društva koja obavljuju za neživotno osiguranje, u periodu od 2008. do 2011. godine.

Grafikon broj 12: Pregled obračunatih tehničkih rezervi než. osiguranja po društvima (u KM)

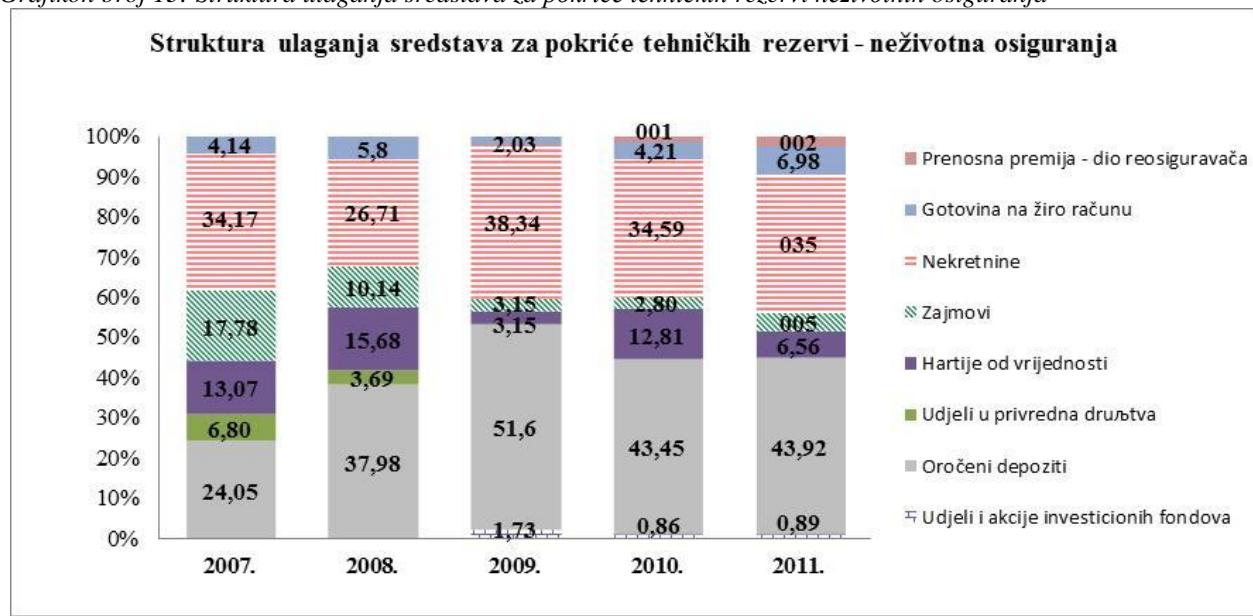

Izvor: Izveštaji društava

Iz grafikona se vidi da je u 2011. godini, samo kod jednog društva došlo do smanjenja obračunatih tehničkih rezervi u odnosu na prethodnu godinu.

U narednom grafikonu prikazana je struktura ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi neživotnih osiguranja.

Grafikon broj 13: Struktura ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi neživotnih osiguranja

Izvor: Izveštaji društava

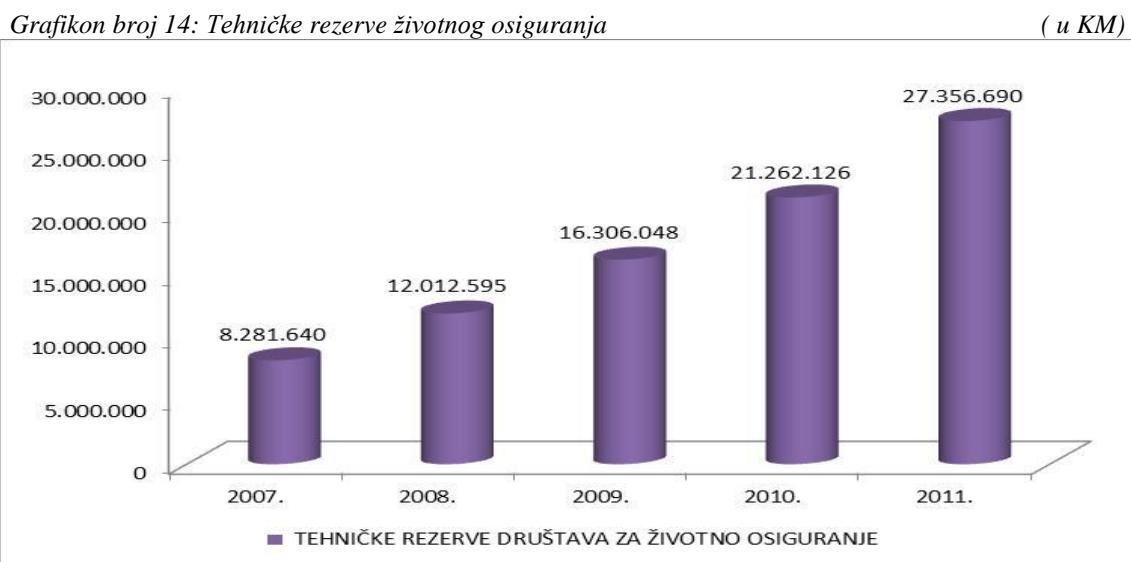
Imajući u vidu nezadovoljavajuće zatečeno stanje u pogledu sredstava za pokriće tehničkih rezervi, kako sa kvantitativnog, tako i sa kvalitativnog stanovišta, Agencija je, nakon izvršenih pojedinačnih analiza, kroz podzakonske akte, preciznije definisala dozvoljene oblike ulaganja, kao i rokove za usklađivanje po obimu i strukturi, koji ističu u 2012. godini. Novim propisima se od

društava zahtijeva obezbjeđenje većeg stepena sigurnosti, ročne usklađenosti, likvidnosti i raznovrsnosti kod ove vrste ulaganja.

Osnovna poboljšanja koja se odnose na ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi u 2011. godini ogledaju se u činjenici da je pokriće, za razliku od prethodnih perioda, realnije iskazano i kroz dozvoljene oblike investiranja. Generalni problem predstavlja, kao i u dosadašnjem periodu, nedovoljna diversifikacija ulaganja, s obzirom da društva pretežno ulažu u investicione nekretnine i depozite. Kod manjeg broja društva postoji i problem da još uvijek nije obezbijeden potreban nivo pokrića u dozvoljenim oblicima ulaganja. Tim društvima je u nadzoru od strane Agencije naloženo donošenje planova finansijskog opravka, u kome je data dinamika i način usklađivanja.

4.2.3. Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi društava za životno osiguranje

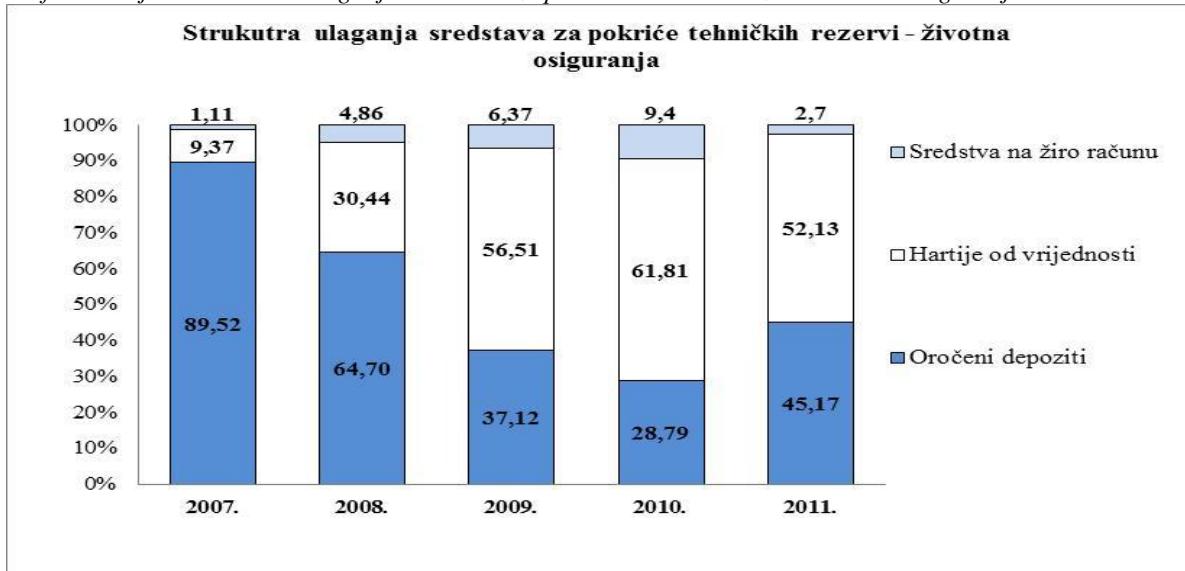
Tehničke rezerve životnog osiguranja, kao što se vidi iz narednog grafikona, karakteriše dinamičan rast, pa su u posmatranom periodu od 2007. do 2011. godine povećane čak 3 puta.

Izvor: Izveštaji društava

Naredni grafikon prikazuje strukturu ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi životnih osiguranja.

Grafikon broj 15: Struktura ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi životnih osiguranja

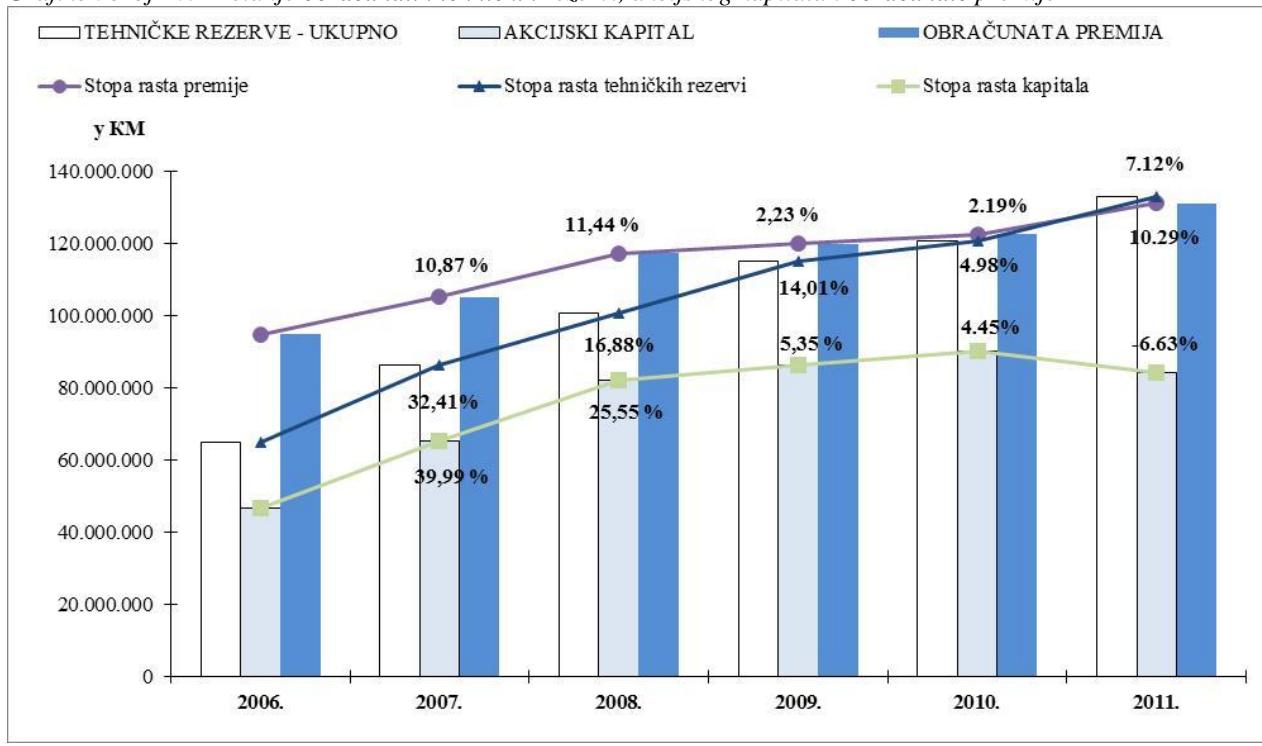
Izvor: Izveštaji društava

Za razliku od ulaganja kod neživotnih osiguranja, tehničke rezerve životnih osiguranja, pokrivenе su pretežno hartijama od vrijednosti domaćih emitentata, a najviše državnim i municipalnim obveznicama. Očigledno je da će u daljem periodu skromna ponuda hartija od vrijednosti na Banjalučkoj berzi biti glavni ograničavajući faktor šire disperzije ovog portfelja.

4.3. Komparativni pregled odnosa ključnih pokazatelja

Značajan pokazatelj rezultata regulatornih i nadzornih aktivnosti, preduzetih u cilju stabilizaciji i uređivanju tržišta osiguranja je poređenje promjena obračunatih tehničkih rezervi, obračunate premije i akcijskog kapitala.

Grafikon broj 16: Kretanje obračunatih tehničkih rezervi, akcijskog kapitala i obračunate premije

Izvor: Izveštaji društava

Podaci iz prethodnog grafikona, u kome je kao bazna 2006. godina, pokazuju znatno brži rast obračunatih tehničkih rezervi od ukupno obračunate premije. Ovakav odnos je u velikoj mjeri rezultat uspostavljanja akturski zasnovanih kriterijuma za obračun tehničkih rezervi, propisanih od Agencije, kao i kontinuiranog nadzora njihove primjene. Regulatorne i nadzorne aktivnosti Agencije uticale su da društva za osiguranje realnije procjenjuju ove rezerve, a što je značajno sa stanovišta zaštite interesa osiguranika, oštećenih i drugih korisnika osiguranja.

Kao rezultat navedenog u 2011. godini, prvi put je iznos obračunatih tehničkih rezervi na nivou sektora premašio ukupnu godišnju obračunatu premiju. U 2011. godini ostvaren je blagi pad vrijednosti akcionarskog kapitala, a što je posljedica pokrivanja iskazanog gubitka iz prethodnih perioda, o čemu je bilo više riječi u dijelu 4.1. ovog izvještaja.

4.4. Pokazatelji šteta

U nastavku se daju osnovni podaci u vezi sa rješavanjem i isplatom odštetnih zahtjeva, posebno za životno i neživotno osiguranje.

4.4.1. Isplaćeni odštetni zahtjevi

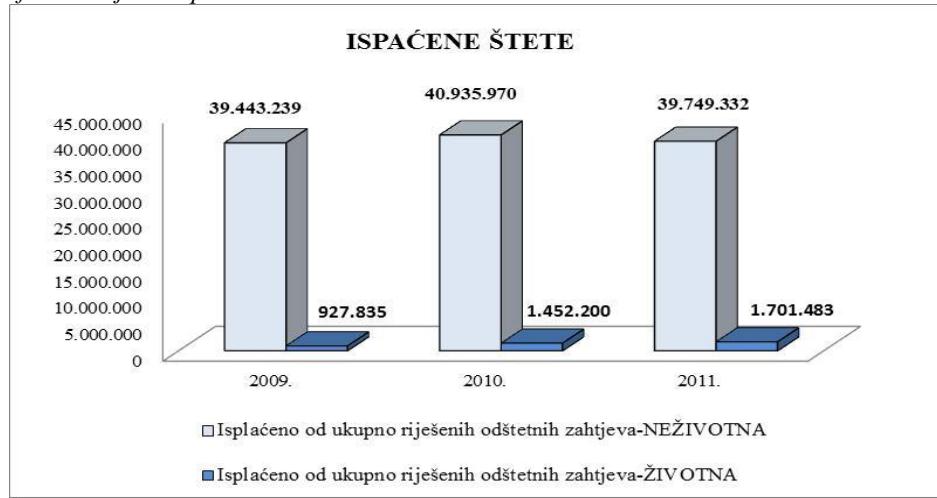
U 2011. godini osiguranicima i korisnicima osiguranja isplaćeno je ukupno 41.450.815 KM, što u odnosu na 2010. godinu kada je suma isplaćenih šteta i naknada iz osiguranja iznosila 42.388.170 KM, predstavlja smanjenje od 2,2 %. U nastavku je dat tabelarni pregled i grafička ilustracija iznosa isplaćenih odštetnih zahtjeva u periodu od 2009.-2011. godine, po vrstama osiguranja i ukupno.

Tabela broj 16: Iznos isplaćenih odštetnih zahtjeva po vrstama osiguranja (u KM)

VRSTE OSIGURANJA	2009.	2010.	2011.
Zdravstveno osiguranje	90.297	179.118	224.182
Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih vozila	4.986.030	6.384.814	7.256.668
Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	482.745	1.549.236	731.576
Osiguranje kredita		5.588	6.008
Osiguranje nezgode	3.491.084	3.218.038	3.593.996
Osiguranje od odgovornosti za motorna vozila	28.795.918	27.824.025	25.701.276
Osiguranje od opšte građanske odgovornosti	10.563	12.218	9.744
Osiguranje ostalih šteta na imovini	1.551.757	1.749.897	2.201.356
Osiguranje robe u prevozu	34.844	13.037	24.526
UKUPNO NEŽIVOTNA OSIGURANJA	39.443.239	40.935.970	39.749.332
Dodatna osiguranja uz osiguranje života	247.211	5.545	339.108
Druge vrste životnih osiguranja		368.649	
Životno osiguranje	680.625	1.078.006	1.362.375
UKUPNO ŽIVOTNA OSIGURANJA	927.835	1.452.200	1.701.483
UKUPNO:	40.371.074	42.388.170	41.450.815

Izvor: Izveštaji društava

Grafikon broj 17: Isplaćene štete

Izvor: Izveštaji društava

4.4.2. Efikasnost u rješavanju odštetnih zahtjeva

Stopa efikasnosti u rješavanju odštetnih zahtjeva kao odnos broja ukupno riješenih⁸ i broja ukupno evidentiranih zahtjeva prikazana je u narednoj tabeli.

Tabela broj 17: Efikasnost u rješavanju odštetnih zahtjeva

Opis	2009.	2010.	2011.
Stopa efikasnosti u rješavanju odštetnih zahtjeva u neživotnim osiguranjima (u %)	83.15	82.06	80.18
Stopa efikasnosti u rješavanju odštetnih zahtjeva u životnim osiguranjima (u %)	86.60	92.88	89.90

Izvor: Izvještaji društava

U 2011. godini ostvarena je visoka stopa efikasnosti u rješavanju odštetnih zahtjeva, i u odnosu na prethodnu godinu nije došlo do značajnijeg smanjenja ove stope.

---

⁸ Ukupan broj riješenih šteta pored pozitivno riješenih odštetnih zahtjeva uključuje i negativno riješene i odbijene odštete zahtjeve

4.5. Tehnički rezultat

Tehnički rezultat je pokazatelj dovoljnosti premija za izmirenje obaveza po osnovu ugovora o osiguranju, a izračunava se kao razlika mjerodavne tehničke premije i mjerodavnih šteta.

U narednoj tabeli dat je pregled tehničkog rezultata ostvarenog na nivou sektoru osiguranja RS, ukupno i po vrstama osiguranja, za period od 2009. do 2011. godine :

Tabela broj 18: Tehnički rezultat društava za osiguranje iz Republike Srpske (u KM)

R.B.	Vrste osiguranja	Godina		
		2009.	2010.	2011.
1	Osiguranje nezgode	1.060.855	1.244.237	737.152
2	Zdravstveno osiguranje	311.049	364.469	305.947
3	Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih vozila	221.650	(1.552.879)	(1.027.017)
4	Osiguranje vozila koja se kreću po šinama	75	152	0
5	Osiguranje vazduhoplova	0	0	3.879
6	Osiguranje plovila	1.167	399	4.102
7	Osiguranje robe u prevozu	205.132	256.575	211.161
8	Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	3.120.711	1.525.085	2.933.672
9	Osiguranje ostalih šteta na imovini	1.134.553	2.427.055	1.449.642
10	Osiguranje od odgovornosti za motorna vozila	25.305.328	30.490.225	32.502.386
11	Osiguranje od građanske odgovornosti za vazduhoplove	1.070	7.870	19.996
12	Osiguranje od opšte odgovornosti za brodove	0	0	3.269
13	Osiguranje od opšte građanske odgovornosti	117.155	146.479	156.342
14	Osiguranje kredita	159.457	314	(4.327)
15	Osiguranje garancija	0	0	60
16	Osiguranje od različitih finansijskih gubitaka	30.621	24.972	21.555
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	0	0	0
18	Osiguranje pomoći	4.669	1.316	441
19	UKUPNO:	31.673.492	34.936.270	37.318.260

Izvor: Izveštaji društava

Na nivou sektora osiguranja RS u posmatranom periodu ostvaren je pozitivan tehnički rezultat, a što ukazuje da su premije bile dovoljne za izmirenje obaveza iz ugovora o osiguranju.

Takođe, iz prethodne tabele se vidi da je negativan tehnički rezultat u 2011. godini ostvaren samo kod vrsta osiguranja vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih vozila (tzv. kasko osiguranje) i osiguranja kredita. Ovakvi rezultati zahtijevaju dodatni nadzor Agencije u navedenim vrstama osiguranja u 2012. godini, kako bi se utvrdili i otklonili uzroci ove pojave.

4.6. Racio šteta, racio troškova i kombinovani racio

Racio šteta predstavlja odnos mjerodavnih šteta i mjerodavne premije, dok racio troškova predstavlja učešće troškova sprovodenja osiguranja i ostalih operativnih troškova u obračunatoj premiji. Kombinovani racio pokazuje rezultat poslovanja prije uključivanja rezultata od ulaganja, a računa se kao zbir racia troškova i racia šteta.

U narednom tabelarnom pregledu dati su racio šteta, racio troškova i kombinovani racio za sektor osiguranja RS, u periodu 2009-2011. godina:

Tabela broj 19:Racio šteta, racio troškova i kombinovani racio

O P I S	2009.	2010.	2011.
Racio šteta (%)	38.72	38.35	38.02
Racio troškova (%)	47.73	50.90	49.59
Kombinovani racio (%)	86.45	89.25	87.61

Izvor: Izveštaji društava

U izveštajnom periodu došlo je do neznatnog pada u raciu šteta i raciu troškova, što je uslovilo i pad kombinovanog racia. U svim godinama kombinovani racio je manji od 100%. Racio šteta, racio troškova i kombinovani racio odražavaju rezultate u pojedinim fazama poslovanja, a njihova visina je u obrnutoj srazmjeri sa rezultatima, odnosno što je racio veći, fazni rezultat je manji. Ukoliko je kombinovani racio manji od 100, razlika između 100 i kombinovanog racia predstavlja pozitivan rezultat, a ukoliko je kombinovani racio veći od 100, ta razlika predstavlja negativan rezultat.

4.7. Pokazatelji rentabilnost imovine i rentabilnosti vlastitih sredstava

U narednom tabelarnom pregledu prikazana je rentabilnost imovine i rentabilnost vlastitih sredstava na nivou sektora osiguranja RS u periodu od 2009. do 2011. godine:

Tabela broj 20: Pokazatelji rentabilnosti – procentualno

O P I S	2009.	2010.	2011.
Povrat na aktivu (ROA)	0,86	5,29	5,21 ⁹
Povrat na ukupni kapital (ROE)	2,14	13,27	12,76

Izvor: Izveštaji društava

Pokazatelj rentabilnosti imovine (ROA) računa se kao odnos neto rezultata obračunskog perioda i prosječne aktive, a predstavlja mjeru prinosa na ukupnu aktivu. Na nivou sektora osiguranja ostaren je pozitivan prinos na aktivu od 5,21% i isti je neznatno smanjen u odnosu na 2010. godinu kada je iznosio 5,29%.

Pokazatelj rentabilnosti vlastitih sredstava predstavlja odnos između neto rezultata obračunskog perioda i prosječnog kapitala, a pokazuje koliki je povrat na uloženi vlastiti kapital. Na nivou sektora ukupna rentabilnost kapitala, u 2011. godini, iznosila je 12,76%.

⁹ Ukoliko bi bile uzete u obzir preporuke nezavisnog revizora i izvršena korekcija rezultata kod jednog društva, što je detanjnije objašnjeno u odjeljku 3.2, tada bi ROA za 2011. godinu iznosio 4,49%, a ROE 10,99%

4.8. Ostali pokazatelji poslovanja

U narednom tabelarnom pregledu dati su ostali pokazatelji poslovanja sektora osiguranja RS za period od 2009. do 2011. godine:

Tabela broj 21: Ostali pokazatelji poslovanja

O P I S	2009.	2010.	2011.
Premija po zaposlenom (u KM)	129.429	104.170	108.454
Ukupan prihod po zaposlenom (u KM)	147.654	130.253	130.240
Dobit po zaposlenom (u KM)	2.071	10.860	11.017
Dobit/Ukupan prihod (%)	1,40	8,34	8,46
Racio solventnosti (%)	75,93	89,23	83,68
Opšta likvidnost (%)	7,18	5,64	5,60

Izvor: Izveštaji društava

U 2011. godini obračunata premija na nivou sektora je imala veći rast od broja zaposlenih. Sa druge strane, kretanje ukupnog prihoda, pored premije osiguranja i broja zaposlenih, vezano je i za promjenu ostalih prihoda i dobitaka, zbog čega ovaj pokazatelj u 2011. godini ima niži nivo u posmatranom trogodišnjem periodu. Dobit po zaposlenom je povećana u 2011. godini.

Racio solventnosti predstavlja odnos sopstvenog kapitala i neto prihoda od premije. U 2011. godini zabilježeno je manje smanjenje kapitala, dok je neto prihod od premije povećan, što je uslovilo i pad racia solventnosti. Koeficijent opšte likvidnosti odražava sposobnost društava da svoje obaveze izmiruju u rokovima dospijeća. Ovaj racio u zabilježio je neznatan pad u odnosu na prošlu godinu.